

vergadering **C18**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 13 oktober 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over sectorconvenanten en discriminatie – 125 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de re-integratietrajecten voor langdurig zieken – 44 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanpak door VDAB van moeilijk te activeren groepen – 46 (2022-2023)	7
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de indexering van de huurprijzen van handelspanden – 115 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de loonsverlaging bij een dienstenchequeonderneming – 16 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rendabiliteit van de dienstenchequesector – 43 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over dienstenchequebedrijven die loonsvermindering willen doorvoeren – 64 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over loonsverlaging in de dienstenchequesector – 66 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de tewerkstelling in de dienstenchequesector van werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt – 109 (2022-2023)	17
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de krapte in de zorgsector en de inzet van de maatwerkbedrijven – 48 (2022-2023)	27

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over acties van VDAB om huisvrouwen en -mannen aan te moedigen een reguliere job aan te nemen – 90 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het activeren van huisvrouwen en -mannen – 101 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de enquête van VDAB bij herintreders – 104 (2022-2023)	30
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de invoering van de gemeenschapsdienst – 117 (2022-2023)	39
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de omvorming van ESF Vlaanderen naar Europa WSE – 131 (2022-2023)	42
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nood aan extra werkkrachten in de bouwsector voor de verplichte renovatie van residentiële woningen – 164 (2022-2023)	44
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het nieuwe convenant met de Vlaamse volkssterrenwachten – 83 (2022-2023)	47
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de lancering van Flanders Technology & Innovation – 152 (2022-2023)	49

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over sectorconvenanten en discriminatie – 125 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Collega's, minister, ik heb een vraag over sectorconvenanten en discriminatie. Ik wil het met u deze morgen hebben, minister, over correspondentietesten. Een advies van experts liet er weinig twijfel over bestaan dat zo'n test vaak de enige methode is om discriminatie op basis van afkomst, geslacht, leeftijd of handicap te meten.

De Vlaamse Regering besliste in het najaar 2020 op voorstel van minister Crevits om een nulmeting en de opmaak van een actieplan op te nemen via een verplicht addendum non-discriminatie bij de sectorconvenanten 2021-2022. Er werd voor de tweejarige addenda 3,2 miljoen euro uitgetrokken. Die lopen binnenkort af, maar vanwege vertragingen bij de nulmetingen zelf zal dit alweer met een halfjaar worden verlengd.

Op 11 oktober stelde u aan de sectoren het inhoudelijk kader voor de nieuwste generatie sectorconvenanten voor. Dat is dus nog zeer recent. Sowieso zal door de vertragingen de uitvoering van het actieplan verschuiven naar na juni 2023.

Minister, wat is de meest recente stand van zaken van die nulmetingen? Hoeveel zullen ze, deze verlenging inbegrepen, hebben gekost? Zullen de resultaten van de sectorale nulmetingen openbaar gemaakt worden, zoals eigenlijk voorzien is in de sectorale addenda, artikel 3? Indien ja, wanneer en in welke vorm? Zal er in het actieplan en in de volgende generatie convenanten verplicht een opvolgmeting worden opgenomen om die actieplannen te kunnen evalueren, zoals voorzien in de methodiek, waarnaar de huidige sectorale addenda in artikel 3 verwijzen? Zult u ook de inspectie een rol toebedelen in de opvolgmetingen?

Ik heb nog een laatste vraag. Er komt een ontwerpdecreet aan dat het decreet Sectorconvenanten wijzigt. Hierin worden er enkele opdrachten, die vaak in de praktijk al werden opgenomen, toegevoegd aan de decretale opdrachten, echter niet discriminatie als such, zoals ook wordt opgemerkt in het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Wat is de motivatie om discriminatie als such niet op te nemen? Zal dit alsnog worden opgenomen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega Annouri. Dit is een belangrijke vraag. De sectoren zijn momenteel bezig met de nulmeting. De meeste sectoren hebben deze nulmeting laten voorafgaan door een bredere risicoanalyse. Deze risicoanalyse werd aanbevolen door de professoren Stijn Baert, Pieter-Paul Verhaeghe en Miet Lamberts. Op basis van de risicoanalyse achterhaalden de sectoren welke discriminatiegrond(en) mogelijk aanwezig zou(den) kunnen zijn binnen hun sector, en welke gronden er dus gemeten zouden worden.

Daarna volgde een periode waarin de sectoren samen met de door hen gekozen dienstverleners de nulmeting verder operationaliseerden. Aangezien het de eerste keer is dat dergelijke nulmetingen op sectoraal niveau georganiseerd worden, kroop hier het nodige voorbereidingswerk in. Om per sector een voldoende grote steekproef te bepalen, dienen de nulmetingen een zekere doorlooptijd te hebben. Dit maakt dat de uitvoering van de nulmetingen bij sectoren zeker zes maanden of meer in beslag kan nemen.

Vandaar ook dat het addendum non-discriminatie en inclusie verlengd werd met zes maanden tot en met 30 juni van het volgende jaar. Deze periode gebruiken de meeste sectoren om de resultaten van hun nulmeting samen met hun sectorale partners te bespreken, en daarvan een goede vertaalslag te maken naar acties. Indien nodig en wenselijk kunnen sectoren deze periode hanteren om hun nulmeting af te werken. Enkele sectoren signaleerden mijn departement reeds dat ze die verlengingstijd wel degelijk nodig zullen hebben om een voldoende aantal vacatures te kunnen testen om representatieve uitspraken te kunnen doen.

Wat de resultaten betreft: zoals u weet zijn de sectoren eigenaar van de monitoringoefeningen. Momenteel bekijk ik samen met de sectoren, hun sectorale sociale partners en de interprofessionele sociale partners hoe we op het vlak van een publieke rapportering en communicatie gezamenlijke afspraken kunnen maken. Maar dat wordt dus wel zeker bekeken.

Wat de opvolgmeting betreft: we mogen daar zeker geen stap overslaan. Het is de bedoeling dat de sectoren op basis van de bevindingen uit de nulmeting een actieplan opstellen. Daarna kan een nieuwe meting plaatsvinden. Die zal dus pas gedurende de volgende generatie sectorconvenanten plaatsvinden. In de nieuwe generatie sectorconvenanten 2023-2025 ligt voor mij de klemtoon heel duidelijk op acties naar aanleiding van de nulmeting.

Dan was er uw vierde vraag, over de rol van de inspectie. Het opzet van de sectorale nulmetingen is sensibiliserend en coachend. Dit vloeit voort uit het principe van zelfregulering, die we bij de sectoren hebben gelegd. Er is dan ook geen doorverwijzing of specifieke koppeling naar mijn inspectiedienst voorzien op basis van dit onderzoek. Uiteraard blijft de Vlaamse Sociale Inspectie hard optreden tegen elke vorm van discriminatie.

Wat uw slotvraag betreft: u zult zien dat ik diversiteit en inclusie heb opgenomen als thema's binnen het nieuwe decreet op de sectorconvenanten. Inspelend op de adviezen van de SERV en de Vlor heb ik ook in de memorie van toelichting verder verduidelijkt dat de sectoren hierdoor kunnen inzetten op evenredige arbeidsdeelname en non-discriminatie. Het decreet geeft dan ook aan sectoren de mogelijkheid om hun werkzaamheden op het vlak van non-discriminatie verder te zetten.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Dank u, minister, voor uw antwoorden. Ik doe een poging om wat verduidelijking te krijgen. U haalde aan dat sommige sectoren de komende maanden nodig hebben om hun metingen af te maken, andere om hun informatie te verzamelen. Het gaat over zes maanden, verlengd tot juni 2023. Is het er dan allemaal wel, of bestaat het risico dat sommige sectoren nog altijd niet rond zijn? Is het duidelijk dat we tegen dan hoe dan ook landen? Is het de bedoeling dat iedereen mee is? Of krijgt u signalen dat er ook tegen dan misschien nog niet geland zou kunnen worden?

Begrijp ik het goed dat u zegt dat er op dit moment met de verschillende sectoren wordt nagedacht om een uniforme manier te vinden om de cijfers publiek te maken, maar dat ze hoe dan ook publiek gemaakt worden? Dat vind ik wel belangrijk. Dit gaat over een breed maatschappelijk probleem, waarin meten weten is, en waarin het publieke debat daarover belangrijk is om na te denken over de mogelijke pistes. Maakt u zich sterk dat de resultaten sowieso bekendgemaakt zullen worden?

Over zelfregulering zei een voormalig minister van PVDA uit Nederland: "Politiek is de kunst om traag op dezelfde nagel keer op keer op keer te blijven kloppen totdat je resultaat hebt." Als het gaat over zelfregulering en het sluitstuk van sancties dat nodig is, heb ik, sinds ik actief ben hier in het Vlaams Parlement, keer op keer aangehaald dat zelfregulering goed is, maar geen sluitstuk. Ik zal dat blijven herhalen. Het

is goed dat daar wordt op ingezet, maar een volwassen beleid, zoals het door de regering moet worden gevoerd, zet ook volwaardig in op sanctionering van hardleerse overtreders als het over discriminatie gaat.

Ik heb nog een laatste, concrete vraag, over de experts die u zelf hebt aangehaald. Dat gaat inderdaad over professor Baert, Pieter-Paul Verhaeghe en Miet Lamberts. Worden zij betrokken bij de evaluatie van de voorgestelde sectorale actieplannen in de onderhandelingsfase voor de nieuwe convenanten? Zij hebben een belangrijke rol gespeeld bij de eerste fase. Zijn zij nu nog betrokken bij alle stappen die worden gezet?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel voor de bijkomende vragen. Wat de datum betreft, zal ik er alles aan doen om tegen juni 2023 rond te zijn. Ik deel uw mening wat betreft publieke bekendmaking. We hebben als samenleving de verantwoordelijkheid om die publieke rapportage – in overleg met hen, over de vorm – te doen.

Wat de zelfregulering betreft, klopt het dat dit geen sluitstuk mag zijn. Maar het is niet uitgesloten dat er sancties kunnen en moeten zijn zodra er veelvuldig of effectief misbruiken worden vastgesteld door de inspectiediensten.

De professoren blijven betrokken tot en met de evaluatie.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik ben blij dat u hier nogmaals onderstreept dat de resultaten publiek moeten worden gemaakt en dat dit zal gebeuren. Dat is positief en nodig voor het debat.

Ik blijf me wel een beetje zorgen maken over het feit dat discriminatie an sich ontbreekt als expliciete opdracht in een voorontwerp van decreet. We hebben de luxe niet om dat niet op te nemen. In deze tijden van superdiversifiëring van onze maatschappij en het streven naar een werkzaamheidsgraad van 80 procent op de arbeidsmarkt – daarvoor hebben we iedereen nodig – moet je dit expliciet opnemen en moet je daar volop op inzetten. Ik wil die bezorgdheid nog eens duidelijk onderstrepen.

Het inhoudelijke kader voor de nieuwe generatie van sectorconvenanten en het misschien ontbreken van opvolgmetingen is me nog niet helemaal duidelijk. Daar maak ik mij ook wel zorgen over. Ook dat wil ik meegeven. Ik zal u daar in de toekomst verder blijven over ondervragen, want ik denk dat het een cruciaal element is om mee te nemen. Dit is dus ongetwijfeld 'to be continued'.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de re-integratietrajecten voor langdurig zieken – 44 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanpak door VDAB van moeilijk te activeren groepen – 46 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): De re-integratietrajecten voor langdurig zieken zijn toch een zeer belangrijk thema. Als we onze werkzaamheidsgraad willen opkrikken, dan moet het vooral van daar komen.

Minister Crevits, de voorganger van onze gewaardeerde minister Brouns, heeft samen met minister Vandenbroucke een protocol getekend met als doel een groeipad naar 12.000 trajecten voor re-integratie naar werk in 2024. Nu, Vlaanderen zit op dat vlak met heel weinig hefboomen. Federaal minister van Werk Frank Vandenbroucke heeft een hefboom gecreëerd. Ik denk daar het mijne van. Het komt erop neer dat als een langdurig zieke weigert om een vragenlijst in te vullen, hij nog 97,5 procent van zijn uitkering behoudt. Dat is een bijzonder activerende maatregel, een bijzonder incentive. *(Axel Ronse kucht en fronst de wenkbrauwen.)*

Ik heb vandaag trouwens ook gezien dat wie door ziekte-overmacht mensen ontslaat, ook 1800 euro moet storten in een 'terug naar werk'-fonds.

Minister, wat is de impact van het 'terug naar werk'-plan op de inspanningen die wij doen voor de re-integratie van langdurig zieken?

Wat is vandaag de stand van zaken rond de re-integratietrajecten? Gaan we het vooropgestelde aantal van 7500 halen of niet?

In het interview met de VDAB-baas werd gezegd dat VDAB toch nog altijd heel sterk afhankelijk is van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) om de gegevens te krijgen. Zo kunnen ze de mensen niet systematisch na drie maanden ziekte contacteren. Er zijn ook nog andere drempels, zoals een goedkeuring van een begeleidende arts om een opleiding te volgen. Dat zijn allemaal zaken die het proces toch wat bemoeilijken. Minister, hoe denkt u die drempels weg te werken?

Dan kom ik aan mijn volgende bijzonder interessante vraag – al zeg ik het zelf – over moeilijk te activeren groepen. Daarover hebben wij op 20 mei 2020 een heel belangrijk kaderdecreet goedgekeurd waar we de opdracht van VDAB verbreden: niet meer enkel bezig zijn met uitkeringsgerechtigde werkzoekenden, maar ook met andere groepen. De VDAB-baas zei: 'Het is nu zaak om moeilijkere groepen ook aan het werk te krijgen. Dat vergt een andere manier van werken.' De voorzitter van de raad van bestuur van VDAB zei: 'We hebben niet genoeg aandacht geschonken aan het bereik van ons netwerk. Daarom bespreken we nu maandelijks met de raad van bestuur dat we ook een aantal zaken moeten durven te benoemen voor onze ambities voor langdurig zieken, mensen met een beperking, laaggeschoolde jongeren, enzovoort, waar we duidelijke objectieven moeten stellen over hoeveel mensen per groep we aan de slag willen en dies meer.'

Minister, op welke manier gaat de raad van bestuur van VDAB daarmee aan de slag?

De VDAB-topman zei dat werkzoekenden in moeilijkere groepen aan de slag krijgen een andere manier van werken vergt. Wat betekent dat dan concreet?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega Ronse. Het is nog maar van vorige week geleden dat ik de eer en het genoegen had om deel te nemen aan de vergadering van de raad van bestuur van VDAB, en om ook in gedachtewisseling te gaan met de leden daar. Daar zijn drie concrete verwachtingen geformuleerd, namelijk dat VDAB resoluut en zeer concreet de strategie moet uitwerken om de arbeidsreserve te bereiken. Dat VDAB de samenwerking met de lokale besturen moet versterken en verdiepen, en ten slotte vooral veel meer zichtbaar moet zijn voor bedrijven en vooral ook voor mensen uit de arbeidsreserve. Want dat laatste is wel duidelijk, mensen die niet naar VDAB moeten gaan, zijn daar echt niet bekend. De groep van

700.000 niet-actieven of anders-actieven, daar ligt de heel grote uitdaging voor VDAB, om die meer dan vandaag te bereiken.

De raad van bestuur gaat elke maand rond een bepaalde doelgroep of relevante betrokken stakeholder strategisch in overleg, vertrekkende vanuit onderzoeksbevindingen. De raad van bestuur en VDAB bespreken hoe ze elkaars netwerk kunnen versterken en mee de schouders kunnen zetten onder acties of krijtlijnen. Deze besprekingen moeten leiden tot een concreet actieplan voor de verschillende doelgroepen. De groep niet-beroepsactieven van de leefloners, mensen met een arbeidshandicap, studenten, stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (SWT) wordt in kaart gebracht, en de ambitie moet zijn om per deelgroep een concreet actieplan te maken.

Met de verruimde opdrachten inzake niet-beroepsactieven verwacht ik van VDAB vooral samen te werken met en beroep te doen op lokale besturen, waar die verschillende groepen vaak meer en beter op de radar staan, en ook de OCMW's, partners actief in outreach en activering, RIZIV en verzekeringsinstellingen. Dit vereist een versterkte inzet rond netwerkvorming. VDAB doet dat nu al met bijvoorbeeld de jongerenconsulenten. De jongerenconsulent is op dit ogenblik al het aanspreekpunt en de laagdrempelige toegangspoort tot het aanbod van VDAB voor scholen en jeugdwerk en welzijn.

Het bemiddelingsmodel dat VDAB hanteert, is op dit ogenblik al bedoeld om maatwerk te leveren. Maatwerk blijft de sleutel. VDAB werkt daarvoor samen met heel wat verschillende partners met aanvullende expertise. Het activeren van klanten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt vraagt een kritische blik op dit aanbod en eventueel bijsturing of uitbreiding ervan in functie van de noden van nieuwe klanten. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt dient bijvoorbeeld ingezet te worden op competentieversterking of het wegwerken van drempels.

Het federale 'terug naar werk'-plan legt de wettelijke contouren vast waarbinnen de Vlaamse raamovereenkomst opereert. In de loop van de vierde maand arbeidsongeschiktheid zal de adviserend arts van het ziekenfonds inschatten of de sociaal verzekerde stappen naar werk kan zetten, en of hierbij ondersteuning zinvol kan zijn. De 'terug naar werk'-coördinatoren binnen de ziekenfondsen vormen de wegwijzer binnen het complexe re-integratielandschap. Concreet moet het plan er dus toe leiden dat meer mensen met gezondheidsuitdagingen toegeleid worden naar de arbeidsmarkt en naar de VDAB.

Tot eind augustus zijn, wat de re-integratietrajecten concreet betreft, drieduizend arbeidsongeschikt erkende personen vanuit de ziekenfondsen aangemeld bij VDAB. Dat gaat richting de helft van de jaarlijkse ambitie. De beperkte huidige instroom vanuit de ziekenfondsen weerspiegelt de impact van de vele wijzigingen die binnen deze geledingen plaatsvinden. Begin dit jaar werd volop ingezet op werving van de 'terug naar werk'-coördinatoren en de versterking van de paramedische teams binnen de ziekenfondsen. Deze zomer werd volop ingezet op opleiding.

VDAB levert met de betrokken stakeholders bijkomende inspanningen inzake aanmeldingen. Dat gebeurt onder andere tijdens de rondes van Vlaanderen dit voorjaar, waaraan onder meer het RIZIV, de ziekenfondsen, arbeidsartsen en VDAB participeerden, maar eveneens op regionale overlegmomenten met ziekenfondsen en het RIZIV, belegd door de provinciale VDAB-experten re-integratie en de GTB-bruggenbouwers (Gespecialiseerd Team Bemiddeling).

VDAB is momenteel afhankelijk van de inschatting vanuit het ziekenfonds voor de opstart van een traject, evenals voor de goedkeuring van competentieversterkende acties, zoals werkplekklaren en opleidingen. Dit vloeit voort uit de federale wetgeving die deze bevoegdheid bij de ziekenfondsen legt. Arbeidsongeschikt erkende personen die via ESF-oproepen (Europees Sociaal Fonds) outreachend bereikt worden en

een traject naar werk wensen aan te vangen, dienen hiervoor voorafgaandelijk toestemming te ontvangen vanuit het ziekenfonds.

VDAB onderzoekt de mogelijkheden om bij rechtstreekse aanmelding van mensen die langer dan één jaar als arbeidsongeschikt erkend zijn, toch een traject naar werk te kunnen starten, en zet daar momenteel een pilootproject toe op, ook via die outreachende aanpak. VDAB zal echter niet beschikken over een lijst van alle personen die reeds langer dan één jaar als arbeidsongeschikt erkend zijn, aangezien dit verhinderd wordt door GDPR-regels (General Data Protection Regulation) en het medisch beroepsgeheim.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het gaat over een grote groep. In Vlaanderen alleen al zijn er 250.000 mensen langdurig ziek. We hebben de trajecten. De minister zei dat we nu op ongeveer een 3000 zitten.

Wat ik me altijd probeer in te beelden is: iemand wordt langdurig ziek. Dan komt hij bij het ziekenfonds. Daar heb je de 'terug naar werk'-coördinatoren. Zij maken een inschatting of die persoon al dan niet in zo'n traject kan komen. VDAB heeft geen zicht op wie die mensen zijn. Hun inschatting is afhankelijk van de 'terug naar werk'-coördinatoren.

Mijn eerste bijvraag is: zijn we zeker dat we voldoende instroom krijgen vanuit die 'terug naar werk'-coördinatoren om die trajecten te doen, of niet?

Mijn tweede bijvraag is: hebben we zicht op de kwaliteit van die instroom? Daarmee bedoel ik uiteraard niet de kwaliteit van die mensen, maar wel de kansen. Schatten die 'terug naar werk'-coördinatoren vrij goed in of een zinvol traject mogelijk is?

En dan is mijn derde vraag: wanneer een 'terug naar werk'-coördinator denkt dat iemand een werk aankan maar die persoon wil dat niet, dan hebben we geen hefboomen. Het is pure vrijblijvendheid. Hebt u zicht, minister, op het aantal mensen die vrijwillig en actief meewerken aan zo'n traject, op het totale aantal mensen die door die 'terug naar werk'-coördinatoren naar onze VDAB-medewerkers worden gestuurd voor dat type trajecten?

En een vierde bijvraagje is – en dat was het stokpaardje van uw voorgangster, minister Crevits – het volgende. Als iemand effectief aan de slag gaat, deeltijds of progressief, dan neemt hij vandaag een groot risico inzake de uitkering die hij niet meer kan terugnemen als hij volledig gesprongen is. Dat werd indertijd ook nog door toenmalig collega Jan Spooren opgenomen. In de vorige legislatuur had hij een voorstel arbeidsintegratiejobs. Ik had begrepen dat dit op federaal niveau mee in de arbeidsdeal zat, of in de deal met minister Vandenbroucke. Is daar ondertussen al iets concreets uit de bus gekomen?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega Ronse stelt pertinente vragen. Vooral de re-integratie van langdurig zieken is een groot probleem, dat weten we. Ongeveer een half miljoen mensen in ons land hebben ermee te kampen en zijn niet meer actief op de arbeidsmarkt.

We hopen dat met de federale maatregelen succes geboekt kan worden, maar we hopen ook dat met het optrekken van een aantal trajecten ook meer succes geboekt gaat worden. Ik heb cijfers opgevraagd. Vorig jaar waren er 4300 opgestart, van de 5000 die men moest hebben. We waren er eigenlijk nog niet. Ik ben ook benieuwd of de hogere quota die nu worden opgelegd, gehaald zullen worden. Ik reken erop dat men binnen VDAB voldoende capaciteit voorziet om daar echt werk van te maken.

Vooraleer bij anderen voor de deur te vegen, veeg ook voor uw eigen deur. Ik heb eens gekeken binnen VDAB zelf. Het ziekteverzuim is er 10 procent. Dat zijn, afgerond, een vijfhonderd mensen. 63 procent daarvan is langdurig ziek. VDAB heeft zelf ook wel wat trajecten opgestart, maar de re-integratie van eigen personeelsleden die langdurig ziek zijn, was geen groot succes. Vandaar mijn vraag, minister, dat men binnen VDAB misschien eens naar de eigen personeelsleden kijkt om te zien of men daar al niet wat meer succes zou kunnen boeken.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik sluit me graag aan. Het is een heel belangrijk thema. Enerzijds wat de re-integratie betreft: iedereen heeft wel door dat er geen 'one size fits all' is. Er zijn heel veel verschillende profielen op de arbeidsmarkt. Als ze opnieuw willen gaan werken, zijn er verschillende aanpakken en stromen nodig. Soms heb ik het gevoel – ik zeg niet dat dat nu vandaag het geval is of tijdens deze vraagstelling – dat er erg hard gefocust wordt op het zo snel mogelijk weer actief maken en zorgen dat men opnieuw aan de slag gaat. Voor de ene wil dat zeggen op dezelfde arbeidsvloer weer aan de slag gaan mits aangepast werk. Voor iemand anders wil dat zeggen om compleet van 'scenery' te veranderen en iets helemaal anders te gaan doen en zichzelf helemaal te heruitvinden. Er zijn dus heel veel verschillende lagen in. Het is een interessante opmerking van collega Ongena over VDAB. Misschien is de vraag waarom mensen daar uitvallen minstens even relevant? Waarom zit men daar met dat ziekteverzuim?

Wat betreft de 235.000 mensen die langdurig ziek zijn: dat is gigantisch veel. Als u het mij vraagt, is daar een systeemfalen. Het hele preventieluik – eerst en vooral ervoor zorgen dat mensen niet langdurig ziek worden en niet langdurig gaan uitvallen – is volgens mij minstens even belangrijk dan de re-integratie, als het zelfs niet veel belangrijker is. Ik weet dat er op dit moment een en ander rond gedaan wordt op dit moment, maar dat is onvoldoende. Het lijkt wel of we met een historisch systeemfalen zitten als je kijkt naar het aantal langdurig zieken. Ook hier opnieuw: als we willen gaan naar de gezonde arbeidsmarkt waar mensen lang kunnen blijven presteren, waar we meer werkzaamheidsgraad willen hebben, dan gaan we daar echt wel tandjes bij moeten steken, minister.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega's, het is een bijzonder belangrijke problematiek. Ik begrijp ook de drang om hier een zekere urgentie aan te koppelen. Alleen denk ik dat hier in deze legislatuur – het is de verdienste van de Vlaamse Regering om dat zo hoog op de agenda van ons beleid gezet te hebben, ook met effect op het federale beleid – de tanker wel gekeerd is. De beweging is ingezet. Als ik vandaag de cijfers zie die de federale minister heeft gepubliceerd, dan gaan we toch in de juiste richting wat betreft het opnieuw aan het werk gaan van mensen die in ziekte vervallen.

Het blijft natuurlijk een feit dat het aantal trajecten dat VDAB moet kunnen opzetten, alleen maar kan als de toeleiding er effectief is. De toeleiding kan gaan via de 'terug naar werk'-coördinatoren, maar kan ook op andere manieren naar VDAB gaan, samen met sectoren, samen met bedrijven die nu, conform wat we vandaag lezen, door de Federale Regering nog extra geresponsabiliseerd gaan worden. Minister, daar heeft VDAB een belangrijke opdracht om met al die verschillende actoren goede relaties op te bouwen en ervoor te zorgen dat de instroom in het traject op een zo hoog mogelijk niveau zit. In Limburg hadden ze daar het goede voorbeeld met onder andere een samenwerking tussen VDAB en De Voorzorg. Laat ons hopen dat het Limburgse voorbeeld ook de rest van Vlaanderen inspireert.

Minister, kan ik u een mooiere voorzet geven?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Voorzitter, ik kan geen betere voorzet bedenken.

Ik denk dat het een zeer grote uitdaging is. Voor de instroom hebben we inderdaad de instrumenten die er vandaag zijn, maar dat is nu net een van de grote uitdagingen die ik ook op de raad van bestuur van VDAB heb neergelegd. Als we vandaag spreken over de grote groep niet-actieven, zijn er inderdaad 235.000 langdurig zieken bij. Je bent inderdaad afhankelijk van de instroom van data op dat vlak. Dat is een gegeven. Daar is ook naar verwezen. Maar we moeten inderdaad vanuit VDAB ook nagaan hoe we daar veel meer outreachend met partners aan de slag gaan om die groep veel sneller op de radar te krijgen vanuit de filosofie dat werken een deel van het herstel kan zijn. Dat kan een belangrijke benadering zijn in heel dit verhaal.

Heel concreet geloof ik heel sterk in de nabijheid, de lokale besturen. Het is nog relatief nieuw, het zit nog in een embryonale fase, maar ik zou heel graag bij de eerstelijnszones, waar de eerstelijnsgezondheidszorg samenkomt – een relatie met de partners daar –, ook VDAB toegang geven aan die tafel om daar bijvoorbeeld meer en beter zicht te krijgen op de langdurig zieken, waar huisartsen die daar deel van zijn, ook zicht op hebben. Dit maar om aan te geven dat we veel meer moeten inzetten op lokale partners, om binnen onze eigen mogelijkheden, binnen onze eigen bevoegdheden in Vlaanderen, op een positieve manier de mensen die vandaag langdurig ziek zijn, te vinden, te ondersteunen en weer richting werk te begeleiden – nogmaals – omdat werk een belangrijk deel van het herstel kan zijn. Dat vind ik wel belangrijk. Ook verwijs ik nog naar de twintig extra ‘terug naar werk’-coördinatoren die voorzien zullen worden. Die zijn ook belangrijk.

Collega Ongena, dat cijfer is mij ook opgevallen. Het hoge verzuim bij VDAB is een teken aan de wand. Als organisatie die de verantwoordelijkheid heeft om mensen te begeleiden in hun loopbaan en om mensen naar werk toe te leiden, moet je ook aandacht hebben voor het welbevinden van het eigen personeel in de organisatie. Dat is essentieel, want het is net hun kerntaak naar hun klanten. Het is belangrijk om je goed in je vel te voelen om je werk optimaal te kunnen doen. En dat sluit heel nauw aan bij de vraag van collega Annouri. Uiteindelijk is dat essentieel om te voorkomen dat mensen ziek worden en langdurig uitvallen.

In die groep van 240.000 zitten meer dan 30 procent burn-outs. Dat is de welvaartsziekte van vandaag waarbij het welbevinden op de werkvloer een heel belangrijk preventief aspect is. Daarom is het een van de vier pijlers van het werkgelegenheidsakkoord. Er zijn middelen voor voorzien om dat te kunnen versterken. Het is een stukje arbeidspychologie en psychologie van elke dag, om erop te wijzen hoe we met elkaar op de werkvloer omgaan. Uit onderzoeken blijkt dat dit vaak cruciaal is. Ik ben het volledig met u eens, en ik herhaal daarom nog eens dat het een van de vier pijlers is van het werkgelegenheidsakkoord, waarbij we bijvoorbeeld met cheques bedrijven tot 10.000 euro ondersteunen om in te zetten op de sfeer op de werkvloer, de flexibiliteit, autonomie, verantwoordelijkheid. Het welbevinden wordt door heel wat werknemers, door de overgrote meerderheid, aangegeven als nog belangrijker dan de verloning. Dat is natuurlijk de meest cruciale voorwaarde om te vermijden dat mensen uitvallen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik zou met het laatste willen beginnen. Het is uiteraard zeer terecht. Als we spreken over langdurig zieken, dan moeten we niet alleen spreken over hoe we mensen die langdurig ziek zijn, opnieuw naar het werk kunnen krijgen, maar vooral ook hoe we kunnen vermijden dat er meer langdurig zieken zijn. Ik zag vanmorgen een tweet van Frederik Anseel, een van mijn favoriete arbeidsmarkteconomen, over de filosoof Eynikel. Hij gaf aan dat gebrek aan erkenning en zingeving over werk, en vervreemding van het werk, heel vaak leidt tot uitval. Dat is een interessante invalshoek.

Ikzelf ben naast parlamentslid ook cultuurschepen. Wij zijn kandidaat-Culturele Hoofdstad van Europa met Kortrijk 2030. Wij gaan volgend jaar doen alsof we het zijn. Ik wil meegeven dat we heel bewust hebben gekozen voor het thema 'werk-geluk'. We willen daar volgend jaar heel hard en fors mee inspireren. We willen inzetten op hoe we die uitval kunnen vermijden en ervoor zorgen dat mensen liever naar het werk gaan. We gaan alle mogelijke taboes en ditjes en datjes aanwenden om tot vernieuwing te komen.

Desalniettemin moeten we ook wel naar de andere kant van de medaille kijken, namelijk naar de vele mensen die uitvallen. Ik ben ervan overtuigd dat we daar vandaag nog altijd zeer veel kansen missen. We zitten met een VDAB die gretig is om die mensen opnieuw naar werk te helpen, op een andere manier, in een andere context. We hebben een minister die daar ook zeer gretig voor is. Maar ik stel vast dat de resultaten maar met mondjesmaat komen.

Ik heb geen zin om daarover een rondje zwartepieten te spelen. Maar het is me nog altijd niet zo duidelijk op welke manier wij daar succesvol in kunnen zijn, gelet op de huidige context, bevoegdheidsverdeling, manier van werken, noem maar op. We zitten met een langdurig zieke die eigenlijk aan niets gebonden is. Alles is vrijwillig en vrijblijvend. En de 2,5 procent als je die vragenlijst niet invult, lijkt mij persoonlijk puur een symboolmaatregel die minstens de verdienste heeft dat die wel de problematiek op de kaart zet en een appel doet aan mensen die langdurig ziek zijn. Maar volgens mij is het niet wervend genoeg.

Dan is er ook het RIZIV, dat een samenwerkingsakkoord heeft waar het aantal trajecten wordt opgekrikt met 'terug naar werk'-coördinatoren, en ook andere kanalen die kunnen zorgen voor een toeleiding. Voor mij blijft dat allemaal nog vrij flou om echt tot successen te komen. Je zou eigenlijk bijna structureel moeten, als iemand langer dan – ik zeg maar iets – zes maanden ziek wordt, in plaats van te zeggen wat die persoon niet meer kan, een inschatting maken van wat die persoon wel nog kan. Je zou moeten automatisch een aantal trajecten in gang steken. Ik denk dat door onze budgettaire situatie en onze arbeidskrapte echt wel alle knipperlichten op donkerrood staan om rond zo'n systematische aanpak verder te werken. In die zin juich ik het idee toe van de minister om op lokaal niveau netwerken met de eerstelijnszones te creëren. Dat is een goede stap.

Probeer ook samen te werken met sectorfederaties. Als sectorfederaties via hun opleidingsfondsen op een of andere manier kunnen zien wie binnen een sector langdurig ziek is, dan kunnen ze misschien mensen met kennis over die sector richting jobs toeleiden, die aangepast zijn voor die mensen en waarmee het wel zou kunnen lukken. En een volgende stap zou bijna zelfs intersectoraal kunnen zijn. Ik zou eerst een sectorstap nemen. Dat zijn dingen die, in afwachting van een deftig kader, zinvolle experimenten kunnen zijn waar we vandaag echt hard op moeten inzetten.

De voorzitter: De voorstellen zijn genoteerd.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de indexering van de huurprijzen van handelspannen – 115 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Mijn vraag gaat over de indexering van de huurhuur. In navolging van de beslissing van de Vlaamse Regering om de huurprijzen

te beperken tot huurwoningen met een lage EPC-waarde (energieprestatiecertificaat). Huurwoningen met een niet-energiezuinig EPC-label van E en F mogen een jaar lang niet geïndexeerd worden. Voor woningen met een label D mogen verhuurders nog de helft van de indexering doorrekenen. Voor labels A+, A, B en C geldt geen beperking.

De energiecrisis – waar we het gisteren ook nog in de plenaire vergadering over hadden, minister – en de hoge inflatie treffen niet alleen de gezinnen, maar ook kleine zelfstandigen worden erdoor getroffen. De noodkreet van de sectorfederatie Horeca Vlaanderen was zeer duidelijk. Voor de handelshuur werd evenwel geen ingreep op de huurindexering voorzien.

We hebben volgende vragen daarover. Welke maatregelen neemt de Vlaamse Regering met betrekking tot de indexatie van de handelshuur bij kleine zelfstandigen? Hoe staat u tegenover het voorstel om de huurindexering van handelspanden voor één jaar te plafonneren op 2 procent?

Dank u voor de antwoorden.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega Gennez. U weet inderdaad dat Comeos hierover enkele voorstellen heeft geformuleerd, die mijn kabinet met hen ook besproken heeft, meer bepaald de koppeling van de mogelijkheid om de handelshuur te indexeren aan de EPC-waarde van het pand. Zoals eerder gezegd, hebben we ook het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) om een analyse gevraagd. Daaruit kwamen onder meer volgende aandachtspunten naar voren. Een retroactieve inwerkingtreding hiervan – zoals voorgesteld – is juridisch en praktisch problematisch. Vandaag bestaat er voor grotere niet-residentiële gebouwen – dat is van meer dan 500 vierkante meter – nog geen verplichting om over een EPC te beschikken. Die verplichting zal wel op korte termijn ingaan, vanaf 1 januari 2023, op het moment van een verkoop of verhuur. Voor kleinere niet-residentiële gebouwen – dus minder dan die 500 vierkante meter – bestaat die verplichting al wel, sinds 1 januari 2020. Maar ook daar is er – gelet op de lange looptijd van handelshuurovereenkomsten – nog een groot deel van het patrimonium dat nog geen EPC heeft, wegens nog niet opnieuw verhuurd sinds de inwerkingtreding.

Aangezien vandaag dus nog maar een beperkt deel van de handelspanden over een EPC beschikt en aangezien de wettelijke druk om over een EPC te moeten beschikken er pas is bij een toekomstige verkoop of verhuur, stelt de vraag zich in hoeverre verhuurders en huurders geneigd zullen zijn nu versneld investeringen te doen bij lopende handelshuurovereenkomsten, wat toch de doelstelling moet zijn.

Daarnaast moet ook rekening gehouden worden met eventuele negatieve effecten zoals een verhoging van de basishuurprijzen, voortijdige opzeggingen, het potentieel ondergraven van het beleid inzake kernversterking ... Er zijn een aantal mogelijk negatieve neveneffecten. Om die reden – niet onbelangrijk toch – heb ik de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) gevraagd advies te verstrekken over een eventuele mogelijkheid om de indexering van de huurprijs van een handelspand te koppelen aan de EPC-waarde van het pand, zoals we dat inderdaad ook bij de woningen gedaan hebben. In functie daarvan wil ik zeker deze voorstellen verder bekijken, want ik denk inderdaad dat – wat mij betreft – we dat maximaal moeten stimuleren.

Dan kom ik tot uw tweede vraag. We mogen daarbij – als u dat gaat bevriezen – de doelstelling om de verduurzaming van onze handelspanden te bewerkstelligen, niet uit het oog verliezen. Als dat ook effectief aanleiding zou geven tot versnelde investeringen in verduurzaming, zou dit een goed voorstel zijn, maar daar zijn we vandaag nog niet helemaal uit. Ik denk dat het belangrijk is dat we dat verder opnemen met de SERV, of dat we dat in een maximaal gedragen positie kunnen doen.

Vandaag ondersteunen we daarom al via cofinanciering een dertigtal steden en gemeenten die zelf een premie toekennen aan handelaars of eigenaars van handelspanden voor investeringen in de verduurzaming en de verfraaiing van het pand. Dit is een van de maatregelen rond kernversterking naar aanleiding van het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Dank u wel, minister, om het voorstel wel te willen bekijken. Maar u geeft zelf aan: de meerderheid van de handelspanden heeft geen EPC. De indexering of de plafonnering van de indexering daaraan koppelen, is dus op dit moment voor de meeste handelaars natuurlijk geen optie. Ze zitten nu met die stijgende energiefacturen. Ze zitten nu met de kostprijs van de inflatie. Ik zou toch willen oproepen om, misschien tijdelijk, eenmalig die plafonnering op 2 procent voor te stellen, en dan kunnen we op langere termijn – daar ben ik het met u eens – kijken naar die koppeling aan die EPC's en de verduurzaming van ons handelsapparaat.

Ik heb dus eigenlijk een dubbel voorstel: op korte termijn een plafonnering, op langere termijn een EPC-label en koppeling van mogelijke indexering daaraan. Ziet u dat als een optie? Zou u meegeven aan de SERV-partners om dit tweesporenbeleid op die manier te onderzoeken?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Bedankt, collega Gennez, voor de interessante vraag, en minister Brouns voor het antwoord daarop. Ik denk dat we een week geleden dat voorstel van Comeos, om de indexatie bij handelspanden te koppelen aan de energiezuinigheid van het pand, hier besproken hebben. VLAIO heeft dat bekeken, als ik het goed begrepen heb, maar nu zijn we aan het wachten op een SERV-advies. U bent ook het andere voorstel aan het bekijken, minister. Ik denk dat heel wat handelaars hoge energieprijzen hebben, en dat we moeten kijken hoe we naar een verduurzaming van die panden kunnen gaan.

Maar zoals vorige keer ook gezegd, zitten we daar met een zeer delicaat evenwicht dat we moeten bewaren tussen huurder en verhuurder, en zijn er ook wat praktische problemen, ook bij die grote handelspanden, die vaak gehuurd worden door meerdere huurders, waardoor je moet zorgen dat ook daar een oplossing voor komt. Als de verhuurder het pand wil gaan aanpassen met een renovatie, dan moeten die panden vaak voor een korte tijd sluiten. Dat is allemaal niet zo gemakkelijk. Het lijkt eenvoudiger dan het is.

Mijn vraag is voornamelijk: wanneer kunnen we van u een antwoord verwachten? Wanneer komt dat advies van de SERV binnen? Welke timing zet u daar voor uzelf op?

Robrecht Bothuyne (cd&v): We hebben hier inderdaad in juni al over gesproken in de commissie. Minister, ik ben blij dat er ondertussen verder is gewerkt op dit voorstel. Er is inderdaad wat complexiteit die erbij komt kijken. Anderzijds denk ik dat het heel logisch is dat op een moment van crisis, we van die crisis gebruik proberen te maken, niet alleen om die handelaars te ondersteunen om hun handelshuur onder controle te houden, maar ook om die incentive te geven aan eigenaars van handelspanden om investeringen te gaan doen in de energiezuinigheid ervan. In die zin is de koppeling met het EPC wel degelijk belangrijk, en gaat het over meer dan een loutere blokkering van de indexering, en moeten we die stimulans naar energiezuinigheid wel proberen te bewaken. Ik hoor het graag van u, minister.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dat is een perfect antwoord, collega-voorzitter. Ik denk inderdaad dat de complexiteit goed onder de aandacht is gebracht door collega De

Vreese. Dat is een van de redenen waarom we grondig in overleg willen gaan met de SERV, wat we ook doen. We verwachten dat advies uiterlijk eind volgende maand.

Wat die twee sporen betreft, voel ik veel draagvlak – bijna een consensus – om op dat tweede spoor door te gaan. De koppeling aan de energieprestatiecertificaten in de toekomst, ben ik – als we daar een goede context voor kunnen creëren – zeker genegen, om op verder te gaan. Het eerste spoor was ik minder genegen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Dat is maar half goed nieuws, minister. Het tweede spoor, daarvoor kunt u op onze steun rekenen. Maar zoals ik al zei: de faillissementen dreigen nu te komen, vanwege het feit dat er nu torenhoge energiefacturen zijn, en dat de kosten oplopen door de stijgende inflatie. Ik denk dat we vanuit de Vlaamse Regering een heel breed palet aan maatregelen moeten nemen, en voorstellen om ondernemingen te ondersteunen.

Dat gaat natuurlijk breder dan de plafonnering van de handelshuur, maar ik denk dat dit ook wel een bijkomend instrument kan zijn. De Vlaamse Regering heeft daar bevoegdheden. Het is natuurlijk juridisch complex, in dit ook al complexe land, zal collega Ronse graag horen. Een deel van de handelshuurwetgeving zit federaal, zit in het Burgerlijk Wetboek, maar Vlaanderen heeft wel instrumenten om te plafonneren.

Ik zou dus nogmaals een warm pleidooi willen houden om het tweesporenbeleid toch te bewandelen, want we moeten absoluut voorkomen dat onze kleinhandel, onze kmo's het failliet boven het hoofd hangt. Ik denk dat een florissant handelsapparaat zeer belangrijk is voor de leefbaarheid van onze binnensteden. Ik kan me voorstellen dat ook u dat zeer genegen bent. Ik doe dus nogmaals een warm pleidooi om op korte termijn ook op de handelshuur in te grijpen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de loonsverlaging bij een dienstenchequeonderneming – 16 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rendabiliteit van de dienstenchequesector – 43 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over dienstenchequebedrijven die loonsvermindering willen doorvoeren – 64 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over loonsverlaging in de dienstenchequesector – 66 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de tewerkstelling in de dienstenchequesector van werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt – 109 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, in de Bornemse dienstenchequeonderneming (DCO) Hulp aan Huis tracht het management op een drastische manier de precaire financiële positie van het bedrijf te remediëren, meer bepaald door een brief naar de ongeveer honderd personeelsleden te sturen met daarin de vreemde vraag een addendum bij hun arbeidsovereenkomst te ondertekenen dat voorziet in een loonsverlaging. Het voorstel houdt in dat het inkomen per uur zou dalen van 14 naar 13,37 euro. Daarmee komt het loon te liggen op het minimumloon na de indexering van 1 oktober 2022. Het gaat om een loonsverlaging van zowat 6 procent. De zaakvoerder verantwoordt het initiatief door te verwijzen naar de slechte financiële toestand van het bedrijf. Dat heeft al enkele jaren verliezen laten optekenen.

Die handelswijze – laat daar geen misverstand over bestaan – is bedenkelijk en stoot op heel veel verontwaardiging, ook bijvoorbeeld van Federgon, de federatie van de dienstenchequesector. Er wordt gewezen op het feit dat een werknemer niet verplicht kan worden om zo'n addendum bij de arbeidsovereenkomst te ondertekenen, en zelfs als betrokkene het wel doet, is het zeer twijfelachtig of het voor de arbeidsrechtbank zou standhouden.

Wat het initiatief wel duidelijk maakt, is de precaire situatie waarin sommige – misschien wel vele – dienstenchequeondernemingen vandaag zitten. Ten gevolge van een resolutie die we in dit parlement hebben goedgekeurd, is er ondertussen werk gemaakt van een volledige indexering van de overheidstussenkomenst per dienstencheque, maar dat maakt de minderinkomsten ten gevolge van een jarenlange onvolledige indexering niet zomaar goed. Minister, mijn vragen aan u zijn de volgende.

Wat is uw reactie op het initiatief van Hulp aan Huis om de lonen van de huishoudhulpen te verlagen middels een addendum bij de arbeidsovereenkomst? Is dit volgens u een legale werkwijze?

Wat is de actuele financiële situatie van de dienstenchequesector? In welke mate staat de concurrentiepositie van de DCO's vandaag onder druk? Denkt u aan maatregelen om de concurrentiepositie van de DCO's te verbeteren en de werkzekerheid voor huishoudhulpen, die recht hebben op een degelijk loon, te verzekeren?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik heb vorige week nog een speler bezocht in Limburg, de Umani Group, die zeer lovend was over u, minister. Het gaat trouwens om een ex-collega van de voorzitter, Joël Stockmans. Hij zet heel sterk in op dienstencheque-activiteiten en zei dat dit een sector is met lage marges die sterk aan het consolideren is. Het is een sector waar zij heel fors en hard willen investeren in hun mensen, maar er is ook de rentabiliteit. Hij gaf ook hulde aan u, collega Gennez, in verband met de aandacht rond de indexering van de toelagen, van 70 naar 100 procent. Hij zei dat als we dat niet hadden gedaan, en met de index die er nu aan komt, het gewoon gedaan ging zijn met de dienstenchequesector.

Alle spelers die op dit moment actief zijn in de sector van de dienstencheques, zijn serieus met de billen toegeknepen aan het werken. Ze zijn bang voor de toekomst en ze willen vooral aan hun medewerkers een duurzame toekomst bieden. Als we de acties die we de vorige weken al hebben besproken en die collega Ongena voortreffelijk heeft opgelijst – het aanrekenen van extra kosten, de loonsverlagingsclausule, noem maar op –, met die bril bekijken, dan kennen we de stress om dat businessmodel toch een zekere duurzame toekomst te geven. Het is zeer goed dat we met zovelen de vraag rond dit thema stellen. Zo kunnen we het samen met de minister bekijken.

Mijn eerste vraag is dezelfde als die van collega Ongena. Wat is uw reactie, minister, op dat voorstel? Zijn er nog ondernemingen in die sector die soortgelijke plannen hebben?

We zitten met een hoge inflatie en ook de automatische indexering van de lonen komt erbij. Ik heb begrepen dat de federale overheid een kleine schokdemper voorziet op de werkgeversbijdrage. Dat zal ook impact hebben op de dienstenchequesector. Hebben we dat al in kaart gebracht?

Op welke manier biedt de volledige indexering een oplossing op de lange termijn voor de langetermijnrentabiliteit van de sector?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik sluit me aan bij de constructieve houding van de collega's. Het is een ongelooflijk belangrijk thema, en het is goed dat we er met heel veel mensen een vraag over stellen. De situatie is al goed geschetst door de vorige sprekers. Ik ga niet in herhaling vallen, minister.

Ik heb begrip en sympathie voor de moeilijke situatie waarin heel wat dienstenchequebedrijven zitten. Het is niet evident, dat weten we. We hebben die discussie al vaak gevoerd.

We hebben altijd in dezelfde adem ook aangehaald hoe moeilijk poetshulpen het zelf hebben. We hebben gisteren in de plenaire vergadering nog met zijn allen de mond vol gehad over hoe belangrijk het is. En we herhalen dat als een soort van mantra: de poetshulpdiensten zijn belangrijk. Heel wat tweeverdienersmodellen steunen daarop. Ze helpen ongelooflijk hard in onze arbeidsmarkt en dragen bij aan de situatie van welvaart waaraan we op dit moment verder aan het bouwen zijn in Vlaanderen. Maar tegelijkertijd is de realiteit dat ze heel vaak in toch wel niet zo aangename omstandigheden moeten werken en dat hun verloning ook gewoon niet evenredig staat aan al die complimenten en woorden van waardering die

we hier keer op keer aan hen uiten. Ze verdienen te weinig, en het gaat zeer moeizaam om ervoor te zorgen dat ze meer verdienen. De erkenning die ze financieel zouden moeten krijgen, blijft heel vaak achterwege, naast alle woorden van lof die ze wel toegezwaaid krijgen.

Dan is het inderdaad toch wel redelijk frappant om te zien dat er een bedrijf zou zijn dat de poetshulpen zou vragen om plots een loonsverlaging te slikken, met een brief die ongetwijfeld met goede intenties is opgesteld van 'samen slaan we er ons door'. Het is heel wrang om dat soort dingen te lezen als je dan ziet dat je net aan mensen vraagt die in heel moeilijke omstandigheden zitten, die absoluut niet voldoende verdienen, om dan nog eens een loonsverlaging te slikken. Wat mij – en naar ik denk, ook alle collega's – betreft, is dat compleet onaanvaardbaar. Aansluitend bij de vorige sprekers heb ik drie vragen.

Wat is uw reactie op dit maneuver van het bedrijf om een loonsverlaging te vragen aan medewerkers?

Hebt u zelf al contact gehad met het bedrijf in kwestie? Zijn er contacten gelegd? Zo ja, wat is daaruit gekomen?

Hebt u weet van gelijkaardige initiatieven bij andere dienstenchequebedrijven die daarin heil zoeken om hun eigen situatie beter te maken?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Soms is het plezant om in de oppositie te zitten, als je hulde krijgt uit de meerderheid. Stel je voor, dat we dat nog mogen meemaken. Het maakt allemaal niet zoveel uit dat we deze ochtend twee uur in de file hebben gestaan.

In elk geval, wat er in Bornem gebeurt bij Hulp aan Huis, is gewoon onaanvaardbaar. Hoe zouden we dat allemaal zelf vinden als van de ene dag op de andere een loonsverlaging wordt voorgesteld? Voor politici is dat legio.

Robrecht Bothuyne (cd&v): We hebben er een beslist.

Caroline Gennez (Vooruit): Zoals ik al zei: voor politici is dat legio, maar voor huishoudhulpen is er iets minder marge. Alle gekheid op een stokje, de eerste vraag die bij mij opkwam was: is dat überhaupt wettelijk? Hoe vrijwillig is zo'n voorstel dat een huishoudhulp onder de neus krijgt, namelijk 'anders gaan we failliet, teken maar snel of je bent sowieso je job kwijt'? Waarschijnlijk gaat het hier – als ik even door-denk – over mensen die net iets meer verdienen dan het minimum dat sectoraal is overeengekomen, en wordt hun nu voorgesteld om naar dat absolute minimum te gaan. Dat zijn waarschijnlijk mensen met een grote trouw aan het bedrijf, die al zeer lang in de sector werken en die door anciënniteit wel een en ander hebben opgebouwd. Veel cynischer moet het eigenlijk niet meer worden.

Mijn vraag is wat u concreet gaat doen om dat soort voorstellen van bedrijven die eventueel nog op hetzelfde onzalige idee zouden komen, in de toekomst te voorkomen? Hoe gaat u de huishoudhulpen aan wie wordt gevraagd om vrijwillig te tekenen, het duidelijke signaal geven dat ze dat helemaal niet hoeven te doen? We moeten daaromtrent eensgezind en over alle partijen heen vanuit deze commissie dat signaal geven en dat ook aan de bonden meegeven.

Mijn tweede vraag gaat heel specifiek over de maatregelen van de sociale inschakelingspremie (SINE). Ze gaan allebei over de dienstenchequesector, maar deze gaat iets breder.

U weet dat de initiële doelstelling van het dienstenchequesysteem was om drie dingen te bereiken. Eerst en vooral wil het zwartwerk 'verwitten'. Het tweede was

een vorm van huishoudhulp voor tweeverdieners, maar ook voor senioren, aan huis te brengen. En de derde belangrijke doelstelling was om personen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt toe te leiden tot een job. Ook dat is een belangrijk gegeven van de dienstenchequesector en moet dat blijven. Het is een sector die voor 70 procent met belastinggeld gefinancierd wordt. In een Vlaanderen waar nog steeds meer dan 80.000 langdurig werkzoekenden zijn en dit aantal ook niet afneemt, vinden wij van Vooruit het spijtig dat door de afschaffing van de sociale inschakelingspremie SINE – waar de sector van de dienstencheques gebruik van kon maken – de werknemers die met een SINE aan het werk zijn, duurder worden voor de werkgever. Als men ziet wat men van plan is, bijvoorbeeld bij Hulp aan Huis, dan is natuurlijk een duurdere dienstenchequewerknemer waarschijnlijk voor veel bedrijven een reden om ofwel te consolideren ofwel de activiteiten stop te zetten of, in het ergste geval, de medewerker gewoon aan de deur te zetten omdat het financieel niet meer haalbaar is. SINE is ingekanteld in individueel maatwerk, maar de dienstenchequesector is uitgesloten van individueel maatwerk.

Mijn voorstel, minister, is zeer concreet. Laat ook de dienstenchequesector gebruikmaken van individueel maatwerk, zodat de meer dan zevenhonderd medewerkers, huishoudhulpen die nu nog in het systeem zitten met SINE-ondersteuning, aan dezelfde voorwaarden kunnen blijven werken. Dat is een concrete, positief geïnspireerde vraag waarvan ik hoop dat u er met veel enthousiasme op zult ingaan.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, dit is inderdaad een heel belangrijke vraag om even bij stil te staan. Ik wil starten door absoluut te benadrukken dat ik het voorstel van de onderneming Hulp aan Huis om de lonen van hun huishoudhulpen te verlagen, ten zeerste betreurt. Een van de doelstellingen van het dienstenchequesysteem is het creëren van jobs om in het bijzonder kortgeschoolde werkzoekenden aan het werk te helpen. Dat net die werknemers, die vandaag zeer sterk getroffen worden door de energiecrisis, getroffen worden, is des te pijnlijker.

Het werk van een huishoudhulp wordt vaak onderschat. Dat is hier al heel vaak aan bod gekomen, ook daarnet nog. Deze werknemers werken dag in dag uit om gezinnen te ontlasten in hun huishoudelijke taken. Het is een fysiek zwaar beroep waar een degelijke verloning tegenover hoort te staan. Het beknibbelen op hun lonen vind ik ongepast. Ik vermoed dat dit momenteel een alleenstaand geval is. Er zijn momenteel alleszins geen gelijkaardige initiatieven bij andere ondernemingen bekend.

Toen deze feiten ons ter ore kwamen, heeft mijn kabinet onmiddellijk de Vlaamse Sociale Inspectie gevraagd dit te onderzoeken samen met de federale dienst Toezicht op de Sociale Wetten. Ik kan meegeven dat een werkgever niet zomaar eenzijdig een arbeidsovereenkomst kan aanpassen. Dat kan niet zonder akkoord van de werknemer. Ik heb de onderneming zelf niet gehoord, maar heb dit wel besproken met de betrokken werkgeversfederatie Federgon. Zij zijn ook niet gelukkig met de aanpak van het betrokken bedrijf. Ik hoor dat men via sociaal overleg ook niet tot een oplossing is geraakt. De situatie wordt door de vakbond opgevolgd en de inspectie blijft beschikbaar mocht dit nodig zijn.

Ik las dat het bedrijf de beslissing wijt aan haar financiële situatie. Ik kan niet oordelen over de concrete financiële situatie van het betrokken bedrijf. We monitoren wel jaarlijks de globale rentabiliteit van de sector. Uit de financiële analyse van de jaarrekeningen van de afgelopen jaren blijkt dat de gemiddelde rentabiliteit van de dienstenchequebedrijven een dalende trend vertoonde. Het prognosemodel dienstencheques, dat vorig jaar werd ontwikkeld, gaf ook aan dat deze trend zich de komende jaren zou verderzetten indien er niet zou worden ingegrepen. We hebben toen met de Vlaamse Regering onze verantwoordelijkheid genomen en een volledige indexering van de inruilwaarde voorzien. Aan deze maatregel was ook

gekoppeld dat er een sociaal akkoord zou worden gesloten in de sector, zodat de middelen ook ten goede zouden komen aan de huishoudhulp zelf. U begrijpt dat ik in die context de besparing op de lonen des te meer betreurt.

We volgen van nabij of de volledige indexering van de inruilwaarde zal volstaan om de gemiddelde rentabiliteit van de dienstenchequebedrijven te vrijwaren. Volgens het prognosemodel zou de rentabiliteit in de gunstige zin moeten evolueren. Dat wil zeggen dat de rentabiliteit van de gemiddelde dienstenchequeonderneming in 2022 en de komende jaren elk jaar er een stukje op vooruit zou moeten gaan dankzij de maatregelen genomen door de Vlaamse Regering. De werkelijke impact van de genomen maatregelen kunnen we echter pas monitoren in het najaar van 2023, als de jaarrekeningen van 2022 beschikbaar zijn. Het prognosemodel houdt al rekening met de inflatie, de indexering van de inruilwaarde en de verhoging van de lonen met 0,4 procent. De financiële impact van de verhoging van de verplaatsingsvergoedingen of stijgende energieprijzen valt moeilijker in kaart te brengen en kan dus nog een impact hebben.

De rentabiliteit zal echter steeds van onderneming tot onderneming verschillen, onder andere naargelang schaalgrootte, type en dergelijke meer. Elke onderneming heeft haar eigen loonvoorwaarden, werkwijze en bedrijfsvoering, waarbij de ene onderneming al efficiënter te werk gaat dan de andere of andere klemtonen zal leggen in de bedrijfsvoering. Dit is voor de dienstenchequebedrijven uiteraard niet anders dan in de reguliere economie. Wat nu wel vaker gebeurt, is dat dienstenchequeondernemingen bijkomende kosten of administratiekosten beginnen aan te rekenen om de financiële gezondheid van de onderneming te versterken. Dit is een legale manier om de inkomsten van de onderneming te versterken. Dat is belangrijk om te benadrukken. Om de administratieve kosten te kaderen, heb ik een afsprakenkader met de sector ondertekend, zodat dit op een goede en redelijke wijze kan worden toegepast. Dit zou ondernemingen ook ruimte moeten bieden om hun financiële situatie bij te sturen. Dit zou een piste kunnen zijn voor de onderneming Hulp aan Huis.

Zoals jullie weten, zijn we ook aan de slag om het systeem van de dienstencheques verder te digitaliseren, zodat de administratieve kosten voor de bedrijven naar de toekomst toe gedrukt kunnen worden. Dit zal ongetwijfeld de rentabiliteit in de sector eveneens kunnen versterken.

Naar de toekomst toe zal het op langere termijn onvermijdelijk zijn om de prijs van de dienstencheques te verhogen. Om naar de toekomst toe ruimte te bieden voor het sociaal overleg en het versterken van de arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulp, zal er financiële ruimte moeten worden voorzien voor de sector.

Daarenboven is de inruilwaarde van de dienstencheques naar aanleiding van de verschillende indexoverschrijdingen verhoogd. Deze kosten worden momenteel volledig gedragen door de overheid. Het zal noodzakelijk zijn om een evenwicht te vinden in de verdeling van de kosten tussen overheid, bedrijven en gebruikers. Dit zal omzichtig moeten gebeuren, rekening houdend met de impact van de crisisperiodes op de gebruikers. We moeten vermijden dat de vraag terugvalt en zowel de tewerkstelling in het gedrang komt als de ondersteuning werk-gezin van de klanten onder druk komt te staan. U voelt, collega's, dat het een moeilijke evenwichtsoefening is die we zeker niet uit de weg moeten gaan.

Collega Gennez, wat betreft de vraag over het uitdoven van SINE kan ik u aangeven dat mijn kabinet reeds verschillende bedrijven heeft gesproken. We hebben zeker oor naar hun bezorgdheden omtrent de omvorming van SINE naar individueel maatwerk. We benadrukken daarom de kansen die individueel maatwerk biedt. Dienstenchequebedrijven komen in aanmerking voor de loonpremie voor de uren waar geen dienstencheque tegenover staat. Dat was de discussie rond staatssteun.

De begeleidingspremie is volledig toegankelijk, ongeacht of deze arbeidsprestatie gedekt wordt door een dienstencheque. De middelen om mensen met een begeleidingsnood te begeleiden, zijn dus voorzien, ik hoop dat de sector hier ook gebruik van zal blijven maken om mensen met een begeleidingsnood kansen te geven in de sector.

Daarbij wil ik ook nog benadrukken dat, zoals u zelf ook aangeeft, SINE voor dienstenchequebedrijven niet abrupt wordt stopgezet. Dat weet u. Ze zullen dus tijd hebben, tot maximum twee jaar, om zich voor te bereiden op de transitie van SINE naar individueel maatwerk. Dat toeleiden naar werk voor ons uiteraard ook belangrijk is, hebben wij gisteren nogmaals kracht bijgezet door stages toe te laten in de dienstenchequesector.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Het is goed, minister, dat u heel duidelijk zegt dat u wat er in Bornem gebeurt, betreurt en heel ongepast vindt. We kunnen dat over alle partijgrenzen heen ondersteunen. Het is goed dat u de inspectiediensten erop af heeft gestuurd en dat ze ter beschikking blijven voor de vakbonden en de werknemers. Maar het is natuurlijk wel duidelijk dat er een rentabiliteitsprobleem blijft bij de dienstenchequeondernemingen. Dat speelt nog altijd, ondanks het feit dat we een volledige indexering hebben ingevoerd van de inruilwaarde. Daarnaast beginnen meer en meer dienstenchequeondernemingen ook meer en meer kosten aan te rekenen. Het is spijtig dat collega D'Haese hier vandaag niet is, maar gisteren in de plenaire vergadering heeft hij nog maar eens gezegd dat er in die sector grote winsten worden geboekt. Het blijkt nogmaals duidelijk dat dit absolute onzin is. Heel veel van die ondernemingen hebben wel degelijk moeite.

We moeten natuurlijk vermijden dat men bij poetshulpen die vandaag al lage lonen hebben, nog eens op die lonen gaat interen. Op die manier gaan we de wachtlijsten die er vandaag zijn – 750.000 gezinnen maken er gebruik van, maar moeten er soms maanden op wachten – niet wegstrijken en blijven veel gezinnen in de kou staan. We moeten echt goed de vinger aan de pols van de rentabiliteit houden. Tenzij ik het verkeerd begrepen heb, heb ik verstaan dat er nieuwe rapporten gaan komen rond die rentabiliteit.

Ik wil nog een laatste zaak stellen. Ik ben ongerust over de prijsverhogingen. Dat is vandaag, wat ons betreft, echt geen optie. Heel veel gezinnen hebben het vandaag moeilijk. U weet dat ook. De Vlaamse Regering heeft inspanningen gedaan om zeker diegenen die een laag loon hebben, extra koopkracht te geven en te ondersteunen. Als we nu naar een prijsverhoging zouden gaan, gaan we natuurlijk de gezinnen daarvan het slachtoffer maken. Het is wat ons betreft op dit moment echt geen optie om de prijs voor de gebruiker te verhogen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik ben het over een bepaald punt fundamenteel oneens met collega Ongena, en over een ander punt fundamenteel eens. Ik ben het fundamenteel oneens met hem wanneer hij zegt dat hij het spijtig vindt dat collega D'Haese hier niet is. Ik mis collega D'Haese op geen enkele manier. Ik ben het wel fundamenteel eens met hem wanneer hij het heeft over de prijs van de cheques. Ik begrijp, voor alle duidelijkheid, wel dat de minister dat op tafel legt wanneer we het hebben over rentabiliteit. Je zou blind moeten zijn om die optie niet te zien. Ik denk dat we met een overheidsbeslag van 54 procent geconsolideerd in dit land, al meer dan voldoende afnemen van de werkende middenklasse. Die cheque is een van de weinige zaken waarmee we dat gulzige, vraatzuchtige overheidsbeslag een beetje dempen. Ik zou dat, en zeker in deze context zoals collega Ongena heeft geschetst, niet overwegen als piste.

Het mag ons niet blind maken voor de rentabiliteit. De sector is geconsolideerd. Dat betekent dat diegenen die nu nog dienstencheques aanbieden, toch wel grote risico's lopen. Het gaat over heel kleine marges, zeer grote volumes en een grote payroll. We willen niet dat dat als een kaartenhuisje in elkaar valt, want dat zou een serieuze impact hebben op de samenleving, eerst en vooral voor de huishoudhulp zelf, maar ook voor de vele gezinnen die ze bedienen. Dat willen we absoluut vermijden. In die zin kijk ik een stuk, minstens voor deze legislatuur, naar oproepen van het Europees Sociaal Fonds (ESF), bepaalde trajecten, noem maar op, die wel een stukje een dempend effect kunnen hebben om de levensvatbaarheid van die sector te kunnen garanderen. Ik heb begrepen uit mijn bezoeken aan dienstenchequebedrijven dat zij zeer goede ervaringen hebben met de samenwerking met de minister en ESF-oproepen rond duurzame tewerkstelling. Misschien kan de minister ook dat luik bekijken om continuïteit te bieden.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Er zijn heel veel interessante dingen gezegd, los van de casus van Bornem. Collega Ongena heeft daarnet gezegd: 'Laat het duidelijk zijn, dit gaat helemaal niet over bedrijven die veel winst maken.' Ik denk dat de sector gediversifieerd is. Het probleem is dat er grote commerciële bedrijven zijn die een heel groot aandeel van die sector in handen hebben, waardoor kleine bedrijven – dat zijn vaak de bedrijven die de meeste moeite doen om goede werkomstandigheden aan te bieden – het heel moeilijk hebben en hun rentabiliteit compleet ondergesneeuwd zien worden. Dus, het een bestaat naast het ander. Laat ons niet vervallen in simplismen en dingen zeggen als 'kijk, het is een sector waar geen grote winsten worden gemaakt' of 'het zijn allemaal kleine bedrijven' of 'het is een sector die alleen maar winst maakt'. Er zijn verschillende verhalen naast elkaar. En die kleine bedrijven hebben nu net problemen vanwege die grote bedrijven die winst maken.

Je hebt natuurlijk ook het probleem van het tekort van het aantal mensen dat men nodig heeft, 'again'. Iedereen heeft er de mond van vol hoe belangrijk die sector wel is. We zijn het er ook allemaal over eens. Maar dan moet je natuurlijk ook wel mensen vinden die die jobs willen doen. En daar zit ook de aantrekkelijkheid van een job in verwerkt. En die aantrekkelijkheid is vandaag de dag onder nul. Als mensen daarvoor kiezen – en daar moeten we blij om zijn – is het ook vaak uit een vorm van noodzaak, omdat het een job is die ze kunnen doen op dat moment. Maar het is niet vanwege de aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden. Dat is een lat die we echt hoger moeten leggen hier in Vlaanderen en daar ook werk van maken.

Los van die twee algemene bedenkingen wil ik terugkeren naar de casus in Bornem. Minister, hebt u er zicht op of er poetshulpen zijn die effectief dat addendum bij het contract hebben ondertekend? En wat betekent dat dan eigenlijk voor hen? We gaan uit van onwettelijkheid of we denken toch dat het onwettelijk is dat zoiets gebeurt. Maar die mensen die dat hebben gedaan, hebben die dan al een loonsverlaging moeten slikken? Hebben we daar zicht op? Wat wil dat zeggen voor hen? Op welke manier worden zij geholpen of ondersteund in de situatie waarin zij vandaag zouden zitten?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Het is belangrijk, minister en collega's, om het signaal te geven dat mensen niet verplicht zijn om dat te ondertekenen en dat er dus geen loonsverlaging kan komen. Dat is zeer belangrijk.

De extra kosten doorrekenen, daarover zegt u, minister, dat u een akkoord hebt gesloten met de sector. Is dat zowel gedragen door de werkgevers- als door de werknemersorganisaties? Ik las in de media dat u aangaf dat begeleiding niet kan worden gefinancierd door dienstencheques. Ik dacht dat het al zo was. Is er een aanleiding

waarom u dat opnieuw expliciteert? Hebt u weet van bedrijven die dat wel doen, die dienstencheques vragen aan de klant om de begeleiding te financieren?

SINE is inderdaad een uitdovende maatregel, maar die was wel vrij omvattend. Een RSZ-vermindering van 1000 euro per kwartaal en een tussenkomst van het netto-loon van 500 euro per maand: dat gaat over 10.000 euro per jaar, per vte. U geeft nu aan dat u voor de begeleidingspremie de dienstenchequesector wel wilt betrekken. Maar is dat voor de volledige SINE, voor een goed begrip? Want vandaag – dat hebt u geantwoord op een schriftelijke vraag – zouden er nog 732 huishoudhulpen met een SINE-maatregel tewerkgesteld zijn in de dienstenchequesector. Zou die SINE die er vandaag is, met de bedragen die ik daarnet schetste, voor die 732 mensen gegarandeerd blijven en zullen dus ook op die manier hun jobs gegarandeerd blijven? Want als alleen maar een deel van de tegemoetkoming gegarandeerd blijft, dan is er natuurlijk geen garantie dat die mensen aan de slag zullen kunnen blijven. Dat is misschien een beetje technisch, maar ik wil ook graag daarop een antwoord zodat we een geruststellend signaal kunnen sturen naar zowel de ondernemingen die nog met SINE werken – en dat zijn inderdaad vaak de kleintjes, de oude PWA's die met mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan de slag waren en die voor dat productiviteitsverlies gecompenseerd werden – als naar die 732 mensen die vandaag aan de slag zijn en die met een vacaturegraad van 8000 eenheden toch zeker aan de slag zouden moeten kunnen blijven.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Ik zou graag op twee punten kort aansluiten. Het eerste betreft het overleg met de sector. We hebben een lange discussie over dit domein gehad kort voor de zomer, na het afsluiten van het akkoord met de sociale partners. U weet dat er toen bij een deel van de sector een beetje 'ambetantigheid' was, om het zo uit te drukken, omdat ze moesten onderhandelen met het mes op de keel omdat er door de Vlaamse Regering een aantal voorwaarden werden gekoppeld aan die 100 procent indexering. Ik vraag me af hoe ik me dat overleg met de sector op dit moment moet voorstellen van uw kant. Het gaat toch over een heel belangrijke uitgave van de Vlaamse Regering. Is dat iets dat structureel gebeurt? Is dat enkel ad hoc op de vraag van een van beide? Wacht men soms – om het in het West-Vlaams te zeggen – 'tot het kot in brand staat'? Hoe moet ik me dat voorstellen?

Het tweede betreft de eventuele prijsstijging. Dat is door uw voorgangster altijd uitgesloten. Het heeft me vandaag verrast dat u dit als piste aankaat. U spreekt in de toekomst, dat is natuurlijk heel breed. Hoe moet ik dat begrijpen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik begin bij collega Ongena. De rentabiliteitsproblematiek is natuurlijk een bijzonder aandachtspunt. De monitoring daarvan is belangrijk. Ik heb er in mijn eerste antwoord naar verwezen dat we dat zeker blijven doen. In het najaar van 2023 zullen we dat doen in functie van de jaarrekening 2022. Dat blijft een aandachtspunt. We blijven heel nauw betrokken om die belangrijke sector maximaal te ondersteunen.

Ik wil in dit debat niets uit de weg gaan, collega's. Om de rentabiliteit op peil te houden, heb je niet een onbeperkt aantal knoppen waar je aan kunt draaien. De prijs is er daar een van. Dat is op korte termijn niet aan de orde. Maar als we vandaag de realiteit zien, dan wordt de prijs van de cheque niet verhoogd, maar worden er wel extra kosten aangerekend. Dat moeten we onder ogen zien. Dat heeft alles te maken met rentabiliteit. Het is een realiteit waar ik niet van wil wegkijken.

Collega Ronse, er zijn vandaag al een heel aantal ESF-projecten. Dat kan, maar concreet naar loonsubsidies toe is dat niet mogelijk. We evalueren de bestaande

projecten, en die willen we zeker verderzetten. Ik herhaal dat we geen loonsubsidies mogen uitkeren via ESF. We versterken de lonen wel met de jobbonus, zoals u weet. Dat is ook voor deze sector bijzonder relevant omdat zij in die looncategorie 1950 tot 2900 euro kunnen vallen.

Collega Annouri, de aantrekkelijkheid van de jobs blijft een aandachtspunt, maar het is niet allemaal kommer en kwel. Wij horen natuurlijk ook positieve geluiden, gelukkig maar. Het gaat ook over flexibele uren, kort bij huis, lage instap, de mogelijkheid van het opnemen van stages, mensen die coach kunnen worden en begeleiding kunnen gaan doen en als zodanig ook hun eigen vaardigheden en competenties aanscherpen, een stukje kunnen doorstromen. Er zijn toch ook wel een aantal positieve elementen. Ik heb er geen zicht op of er vandaag al poetshulpen zijn die getekend hebben. De Vlaamse Sociale Inspectie volgt dat heel kort op, maar we hebben daar op dit ogenblik geen concreet zicht op.

Collega Gennez, het akkoord dat we gesloten hebben, was inderdaad door zowel de werknemers- als de werkgeversorganisaties gedragen. Dat is belangrijk om mee te geven.

Caroline Gennez (Vooruit): Gaat het over het doorrekenen van de extra kosten?

Minister Jo Brouns: Het gaat over het doorrekenen van de extra kosten en de manier waarop het transparant moest gebeuren, inderdaad. We hebben er ook geen weet van dat begeleiding gefinancierd werd met dienstencheques. We hebben wel gehoord dat bedrijven cheques vragen zonder prestaties. Dat kan absoluut niet. Dat zijn wel signalen die ons bereikt hebben, en dat kan absoluut niet de bedoeling zijn.

Wat de evaluatie van de SINE-maatregel betreft, werd vaak geoordeeld dat die onvoldoende doelmatig was om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te helpen binnen deze sector. Wij geloven nu, en die hervorming ligt op tafel en gaat midden volgend jaar in, in de hervorming van het individueel maatwerk door mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt individueel te begeleiden. Ze zullen daarin geïnitieerd worden door VDAB. Zij zullen de noden vaststellen en kijken in welke mate zij die ondersteuning en begeleiding nodig hebben. Er is ook de loonpremie. De begeleidingspremie zal bijvoorbeeld afhankelijk zijn van de nood aan ondersteuning die men nodig heeft.

Mochten er nog antwoorden zijn die ontbreken op de technische vragen, dan wil ik daar zeker via het verslag of een andere weg nog op terugkomen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Er zijn, zoals ik daarnet al zei, vandaag grote tekorten in de sector van de dienstencheques. Een tekort kan men op twee manieren aanpakken. Je kunt de vraag verminderen; dan wordt de wachtlijst kleiner. Wat betreft de prijzen die gaan verhogen of de kosten die worden doorgerekend, is het goed, minister, dat u een afsprakenkader hebt gemaakt. Maar dat is wat ons betreft niet de juiste manier. We weten hoe belangrijk het systeem van dienstencheques is om onze algemene werkzaamheidsgraad hoog te houden. Als we daarop gaan bekneibelen en gezinnen in de steek gaan laten, zullen er meer mensen thuisblijven en gaan we onze 80 procent nooit halen.

De enige goede manier is ervoor te zorgen dat we het aanbod verhogen. We kijken daarvoor onder andere naar VDAB, naar extra loon en extra koopkracht via de jobbonus. Wat ons betreft, blijft dat de enige weg. Het verhogen van de prijs en het zwaar doorrekenen van kosten is niet de weg die we moeten bewandelen. We moeten vooral kijken hoe we het aanbod voldoende hoog kunnen houden om onze gezinnen te helpen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): We hebben deze legislatuur toch al heel wat gedaan. Tijdens de covidcrisis hebben we een deftige ondersteuning gegeven. We hebben de zwartrijders eruit gehaald, de mensen die het echt te bont maken met hun huishoudhulp, hebben we decretaal via een zwarte lijst de toegang ontzegd. We hebben de indexering van de toelage op 100 procent gezet om te vermijden dat de rentabiliteit zou verdampen. We hebben met de jobbonus de lonen netto verhoogd voor de meeste huishoudhulpen. Met de Septemberverklaring hebben we de jobbonus nog een keer verhoogd. We hebben de ESF-projecten, die – zoals ik hoor – een beetje dempend kunnen werken maar weinig impact hebben op de loonkosten. Misschien is er nog een andere maatregel die zou kunnen helpen, en dat is de premie langdurig werkzoekenden, die wegvalt en die wordt omgezet in een RSZ-korting op maat. Wie weet kan dat ook de loonmassa, de loonkosten binnen die sector een stukje verzachten. Ik had dit misschien moeten vragen in de repliek zodat u dat kon beantwoorden. Ik ben benieuwd of we op korte termijn een oplossing kunnen geven aan de sector om op een gezonde manier door te doen.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, het is goed dat u wat er in Bornem gebeurt, heel sterk veroordeelt. Dat is alleszins het signaal dat we hier, over alle partijgrenzen heen, geven. Het is duidelijk dat dit niet kan.

U hebt aangegeven dat er geen taboe is op het verhogen van de prijs van de dienstencheques, dat u een zeer moeilijk evenwicht moet vinden, maar dat u dat niet uit de weg wilt gaan. Er zijn in de commissie al experts aan bod gekomen die zeiden dat dat nodig zou zijn. Minister Crevits heeft toen gezegd dat we erover moeten durven nadenken. Ik ben het daarmee eens. Daar mag geen taboe over zijn, rekening houdend met het feit dat men ervoor zorgt dat men de prijs verhoogt maar dat men wel nog voldoende mensen houdt die er gebruik van blijven maken.

Mijn fractie stelt als voorwaarde dat, als er een prijsverhoging komt, het effectief naar de poets hulpen gaat om hun situatie te verbeteren en meer loon te geven. Er moet een een-op-eenverhouding zijn omdat je anders het risico loopt dat je de gebruiker meer zult laten betalen, maar dat zij die het nodig hebben, de poets hulpen zelf, daar niet de vruchten van plukken. Dat zal ongetwijfeld nog veel debat opleveren, maar die debatten moeten gevoerd worden, en ik kijk ernaar uit.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): De duurzaamheid van het systeem is natuurlijk belangrijk. Het systeem van de dienstencheques is de meest succesvolle Vlaamse arbeidsmaatregel die we hebben. Alle parameters moeten zeker in overweging genomen worden, de fiscale aftrek niet te vergeten. Maar op dit moment zou ik het een bijzonder slecht signaal vinden om de prijs van de dienstencheque te verhogen. We gaan door een koopkrachtcrisis, en niet alle gebruikers van dienstencheques kunnen het zich permitteren om extra te moeten investeren. Extra investeren zou een vraagprobleem kunnen betekenen, en dus ook uitval van mensen die nu wel aan de slag zijn. Dat moeten we te allen prijze vermijden.

Het doorrekenen van kosten, of het nu transparant of minder transparant gebeurt – transparant is natuurlijk altijd beter –, kan ook niet de stoplap zijn binnen het systeem. Want ook daar zit een limiet op wat mensen kunnen betalen. Ook daar zie ik geen of te weinig duurzaamheid.

Specifiek voor SINE, minister, heb ik het toch goed begrepen dat u zegt: 'Oké, de begeleidingspremie kunnen we financieren, maar de loonpremie eigenlijk niet, want in individueel maatwerk werkt het systeem anders.' De facto betekent dat

dat die 732 medewerkers die vandaag met SINE werken, binnen 2 jaar ten allerlaatste duurder zullen zijn dan ze vandaag zijn. Want individueel maatwerk is niet mogelijk in het stelsel van de dienstencheques. Binnen de massa van 1,4 miljard euro die we jaarlijks spenderen aan de sector, moet er ook voor die 732 mensen een oplossing worden gezocht zodat ze aan dezelfde kostprijs voor de onderneming, maar ook onder dezelfde loon- en arbeidsvoorwaarden voor zichzelf, kunnen blijven werken. Dat zijn mensen die anders op de arbeidsmarkt een vogel voor de kat dreigen te zijn. Ik zou u willen vragen om daar een pragmatische oplossing voor te bedenken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de krapte in de zorgsector en de inzet van de maatwerkbedrijven – 48 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): De zorgsector heeft te kampen met een nijpend personeelstekort. Samen met verschillende partners engageerden de maatwerkbedrijven de Biehal, De ploeg en De Sprong zich in 2018 om daarop een antwoord te bieden. Het ESF-project (Europees Sociaal Fonds) 'Tea for Two' werd opgezet met drie woonzorgcentra en drie maatwerkbedrijven. Het personeel van de woonzorgcentra moet tal van niet-zorgspecifieke taken opnemen die, mits de nodige begeleiding natuurlijk, ook door anderen kunnen worden opgenomen. Het project was erop gericht om deze specifieke ondersteunende taken te laten opnemen door werknemers uit de sociale economie. Dat heeft een positief effect op de kwaliteit van de woonzorgcentra. Men haalde natuurlijk de mosterd uit goede praktijken uit Finland en Denemarken. Men kan de vruchten plukken uit deze unieke samenwerking. Zo werden er een duurzaam samenwerkingsmodel en een praktijkgids uitgewerkt.

Minister, in het antwoord op een eerdere vraag om uitleg, van 20 januari 2022, werd aangegeven dat het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) ook aan een vervolgtraject werkt. Wat is de stand van zaken daarvan?

Op welke manier kan er een structureel beleidskader worden gecreëerd voor een dergelijke samenwerking? Wat is de stand van zaken voor een regelgevende verankering?

In welke mate wordt deze samenwerking tussen de sociale economie en de woonzorgcentra ook meegenomen in het decreet Individueel Maatwerk?

Zijn er ook andere projecten waar de samenwerking tussen specifieke sectoren zoals Welzijn, Onderwijs enzovoort en de Sociale Economie wordt onderzocht?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Claes, dank u wel voor deze belangrijke vraag. Dit geeft mij alvast weer de gelegenheid om ook een stukje mijn visie op de samenwerking tussen de sociale economie en de zorgsector te duiden. Sta me toe om enkele deelvragen in één antwoord te gieten.

Als minister van Sociale Economie en Werk wil ik blijvend inzetten op het ondersteunen van initiatieven die ervoor zorgen dat we meer handen in de zorg realiseren. Dat is een van de allergrootste uitdagingen vandaag in Vlaanderen. Ik zie hier heel wat kansen voor beide sectoren om de handen in elkaar te slaan. Mijn administratie ging daarom aan de slag met de leerlessen uit het ESF-project 'Tea for

Two', waar u ook naar verwijst. Dit ESF-project speelde zich af in verschillende Limburgse woonzorgcentra. Zo is Limburg als het ware de bakermat voor die samenwerking. Het project legde via verschillende bevestigingen bij de medewerkers bloot dat het inzetten van sociale-economiemedewerkers in woonzorgcentra een heel positief effect heeft op het welzijn van alle medewerkers. Zowel bij het personeel van de sociale-economieondernemingen als bij de medewerkers van de woonzorgcentra stelt het project vast dat de werktevredenheid, de betrokkenheid, het eigenaarschap en het zelfvertrouwen stijgen naar aanleiding van de samenwerking. De woonzorgcentra blijven vragende partij om een beroep te kunnen doen op de doelgroepmedewerkers van de sociale-economieorganisaties. We ontvangen signalen van beide betrokken sectoren dat zij meer structurele kansen en mogelijkheden wensen te creëren om de woonzorgcentra te ondersteunen vanuit de sociale economie. Dit is iets waar ik heel graag verder opvolging aan wil geven. Rekening houdend met de complexiteit van de problematiek en het samenbrengen van verschillende sectoren, elk met hun eigenheid, vraagt dit uiteraard grondig onderzoek en afstemming.

Ik zet samen met de voltallige Vlaamse Regering, en uiteraard specifiek samen met minister van Welzijn Crevits, in op de samenwerking tussen Sociale Economie en de zorg en specifiek in de woonzorgcentra. In die laatste subcategorie liggen belangrijke kansen voor de tewerkstelling van sociale-economiwerknemers. Vanuit de leerlessen van 'Tea for Two' hebben we de ambitie om in te zetten op langdurige economische samenwerkingsmodellen tussen sociale-economieondernemingen en woonzorgcentra om zo ook doelgroepmedewerkers te kunnen inschakelen op de werkvloer van onze Vlaamse woonzorgcentra, dit specifiek voor de doelgroepwerknemers waarbij het aangewezen is dat het sociale-economiebedrijf de werkgever blijft. Dat is belangrijk om te benadrukken.

De sociale-economiesector houdt samenwerking met andere sectoren hoog in het vaandel, is heel sterk lokaal verankerd en uiteraard bijzonder maatschappelijk geëngageerd. Die spreekt voortdurend sectoren aan, over de grenzen van de sector heen in zijn zoektocht naar de meest duurzame activiteiten voor zijn doelgroep.

Dan kom ik aan uw laatste vraag. Ook individueel maatwerk kan de doorstroom en de samenwerking tussen de sociale economie en andere sectoren, dus ook de zorg- en welzijnssector versterken. Woonzorgcentra en daarbij alle andere ondernemers krijgen via deze regelgeving de opportuniteit om zelf werkgever te worden van een werknemer met een arbeidsbeperking. De regelgeving voorziet een loonondersteuning en mogelijk een premie voor het organiseren van begeleiding op de werkvloer voor de persoon met een arbeidsbeperking. De maatregel individueel maatwerk treedt, zoals hier ook al verschillende keren gezegd, midden volgend jaar in werking. In afwachting van de komst van de nieuwe maatregel kunnen werkgevers ook nu al ondersteuning vragen via de Vlaamse ondersteuningspremie.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank u wel, minister.

Ik ben al blij te horen dat het project positieve resultaten heeft, dat het positief geëvalueerd wordt, en dat u daar ook wilt kijken voor een verder traject. Het klinkt heel logisch: we zitten met een enorme krapte op de arbeidsmarkt, en als we die werknemers kunnen inschakelen op bepaalde projecten ... waarom niet? We weten ook dat het zorgpersoneel tot over de oren in het werk zit. Als we die taken kunnen opsplitsen tussen wat we kunnen schuiven, en dat het personeel zich kan focussen op de kerntaken, dan kan dat alvast tot goede resultaten leiden. Het lijkt eenvoudig, maar er komt heel wat bij kijken. Dat moet georganiseerd worden. Dat moet begeleid worden. Dat moet opgevolgd worden. En ook het proefproject Tea for Two toont aan dat dit een oplossing kan zijn voor deze knelpunten.

Enkele weken geleden hebben we het ook al gehad over het individueel maatwerk en de enclavewerking. Ik geloof daar ook heel sterk in. Ze gaan dan ook aan de slag bij een regulier bedrijf. Ik ben vorige maand op bezoek geweest bij De Vlaspit in Scherpenheuvel. Die hebben ook een enclavewerking. Die zijn eigenlijk aan het werk bij het spoor, en die voelen zich eigenlijk een werknemer van dat bedrijf, waarmee ze samen op stap gaan.

Nu had ik nog een bijkomende vraag, minister. Op welke manier kan die enclavewerking worden geïntegreerd in dit project? Werd die piste al onderzocht?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, u gaf aan dat het een belangrijke vraag is. Ik ben zeer tevreden dat collega Claes die vraag dan ook herhaalt. Ik heb ze hier al twee keer gesteld: in april 2020 en januari 2021. Ik denk dat het inzetten van sociale economie in de zorg een zeer goede piste is om op die manier ook de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.

Ik heb de vraag gesteld aan collega Crevits of er ook interesse zou zijn om identieke processen op te zetten in het onderwijs, om bijvoorbeeld maaltijden te bedenken, deeltaken in het kleuterwijs op te nemen ... Minister Crevits stond open voor die aanbeveling, maar ze zou eerst werk maken van een regelgevend kader.

Mijn concrete vraag is of dat dan ook een mogelijkheid zou zijn, of u daarachter staat? Heel specifiek wil ik ook verwijzen naar vzw Konekt, die eigenlijk opleidingen geeft, of cursussen organiseert, voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, met een beperking. Ze geven een cursus cobegeleider in de kleuterklas, of in een school. Maar dat zijn mensen die vrijwillig aan de slag gaan, die niet betaald worden of geen loon krijgen. Vandaar ook mijn concrete vraag: bent u bereid om daar werk van te maken, om ook die identieke projecten in het onderwijs mogelijk te maken, en ook vzw Konekt daarbij te betrekken?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's, voor de bijkomende vragen.

Ik denk dat we vandaag samen vaststellen dat de krapte op de arbeidsmarkt een kans is voor de sociale economie, om nog meer de brug te maken naar het normale economische circuit. We zien dat. We voelen dat. We zien dat ook in de cijfers. Mensen met een handicap vinden meer en gemakkelijker de toegang richting arbeidsmarkt, en goed maar, en gelukkig maar.

Mijn ervaring de voorbije maanden is vaak: onbekend is onbemind. Daar moeten we veel meer de brug maken – meer dan in het verleden – tussen sociale economie en het reguliere circuit. Het zou eigenlijk een continuüm moeten zijn, als het ware. Het gaat vaak om mensen die daar tijdelijk in kunnen verblijven, als ik denk aan de langdurig zieken. Maar ook in het kader van het individueel maatwerk kan het zijn dat men ooit terugkeert naar het collectieve maatwerk. Ik denk dat we dat vandaag absoluut moeten ondersteunen, omarmen, en de krapte op de arbeidsmarkt als een kans zien om de relatie tussen onze sector en de reguliere economie te kunnen versterken.

Uw concrete vraag: enclavewerking integreren in dit project, kan in principe al, mits daar natuurlijk begeleiding bij is, die dan permanent is in het kader van enclavewerking. We zien ook daar gelukkig een toename wat het aantal enclaves betreft, ook in andere sectoren: bedrijven die een aantal zaken in het buitenland lieten doen, die dat nu via enclaves oppakken hier in Vlaanderen. Wat mij betreft, kan dat, en ook in het onderwijs.

Ik denk dat wij bij al die initiatieven, om een soort kruisbestuiving te creëren, om bruggen te slaan tussen sectoren, elke kans moeten benutten. Ik zie op dit moment niet direct welke regelgevende aanpassingen nodig zijn – ik wil dat nagaan – om een enclavewerking op te zetten binnen het onderwijs. Binnen de context zoals die vandaag is, zal dat natuurlijk heel wat ondersteuning en begeleiding op de vloer – dus ook op de onderwijsvloer – vergen. Alle mogelijkheden daartoe, om sectoren te versterken, om bruggen te slaan, moeten we grijpen als een kans.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, u haalt daar een bekend pijnpunt aan: onbekend is onbemind. Dat merken we ook op het terrein. Heel wat bedrijven kennen het concept nog niet om doelgroepwerknemers naar de werkvloer te halen. Ik denk dat we daar nog verder op moeten inzetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over acties van VDAB om huisvrouwen en -mannen aan te moedigen een reguliere job aan te nemen

– 90 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het activeren van huisvrouwen en -mannen

– 101 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de enquête van VDAB bij herintreders

– 104 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, in de zoektocht naar extra handen op onze krappe arbeidsmarkt en onze ambitie om naar 80 procent te gaan, wordt natuurlijk ook gekeken naar de huismoeders en -vaders. VDAB heeft hierbij een uitdrukkelijke opdracht gekregen. Het is al vaak aan bod gekomen om met outreachende acties te proberen om ook deze groep – of toch een belangrijk deel ervan – te overtuigen om naar de arbeidsmarkt te komen. Het gaat toch over een groep van ongeveer 150.000 mensen. Nu, er is een bevraging geweest van VDAB bij die groep. Daaruit blijkt dat eigenlijk maar een heel klein deel echt overweegt om naar die arbeidsmarkt te gaan. 9 procent van de mensen die thuisblijven voor bijvoorbeeld een zorgtaak of het huishouden, zegt meteen aan de slag te willen gaan. Dat wordt 28 procent als de vraag is: denk je eraan om in te toekomst aan de slag te gaan?

Daarbij wordt er ook gekeken naar de lokale besturen. U hebt zelf ook gezegd dat we moeten inzetten op die lokale partnerschappen om mensen te zoeken en te begeleiden. Zo is er bijvoorbeeld een project om met brugfiguren te werken die in de leefomgeving van huismoeders met een migratiegrond aan de slag zouden gaan en hen bijvoorbeeld proberen te overtuigen aan de schoolpoort.

We weten dat er om thuiswerkende ouders – zeker zij die nog zorg dragen voor jonge kinderen, want dat is natuurlijk vaak het geval – te overtuigen om naar de arbeidsmarkt te gaan, wel enkele maatregelen nodig zullen zijn. Men kijkt dan vooral richting flexibele arbeidstijden en betaalbare kinderopvang. We moeten er

natuurlijk absoluut voor zorgen dat het voor hen lonend is om te gaan werken. Het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn dat ze op het einde van de maand hun rekening maken en moeten vaststellen dat ze geld geven om te gaan werken.

Minister, welke concrete maatregelen zal VDAB nemen omtrent het activeren van de thuiswerkende moeders en vaders in het verlengde van de bevraging die men gedaan heeft?

Hoe zal VDAB ervoor zorgen dat de groep die nu het werk wenst te hernemen, zal groeien? Legt VDAB zichzelf hier een streefcijfer op? Welke rol ziet u ook voor de private partners in dit verhaal?

Hoe zal de ambitie om meer huismoeders en -vaders naar de arbeidsmarkt te leiden, concreet opgenomen en aangepakt worden in die samenwerkingsovereenkomsten met de lokale besturen?

In welke mate zal het extra budget voor kinderopvang dat vrijgemaakt werd, ook gebruikt worden voor het activeren van huismoeders en -vaders?

Aan welke concrete maatregelen wordt er in het kader van het hoofdstuk over de combinatie arbeid en gezin in het VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) gewerkt om huisvaders en -moeders opnieuw aan het werk te krijgen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is een boeiend thema. Ik vind de ambitie alleszins goed om huismoeders of vrouwen en mannen opnieuw aan te trekken. Trouwens in een ander leven binnen ons bedrijf hebben we ook een dame die op vrij jonge leeftijd gekozen had om de zorg voor de kinderen op zich te nemen. De man bouwde zijn carrière uit. Na achttien jaar had ze toch opnieuw de drang om te werken. We hebben haar aangeworven. We zijn ontzettend tevreden over de dynamiek en het professionalisme dat die dame heeft. Maar we hebben wel gemerkt dat het voor de dame in kwestie heel moeilijk was om nog werk te vinden. Ze was enorm geschrokken dat wij haar met open armen ontvingen, want ze had al meermaals bot gevangen bij andere bedrijven. Waarom? Op je cv staat achttien jaar lang de zorg voor de kinderen en het huis. Dat wordt niet bij elke werkgever op dezelfde manier even hard gewaardeerd. Men kan daar soms moeilijk door kijken.

Een eerste bedenking die ik heb als we die mensen willen activeren: heel veel van die mensen willen wel opnieuw aan de slag, maar ze voelen niet meteen dat ze gewild zijn op de arbeidsmarkt. Daar moeten we misschien ook wel aan werken.

Mijn vragen kun je eigenlijk tot één vraag samenvatten: hoe zal onze fantastisch knappe minister de huisvrouwen, maar ook de huismannen, verleiden? Wat is het 'game plan' om dat te doen?

Er zou ook met de lokale besturen worden samengewerkt? Wordt er dan van de steden en gemeenten verwacht dat ze gaan detecteren: dit zijn onze huisvrouwen en -mannen? Hoe wordt dat concreet gezien?

Wat is de stand van zaken van het effectief en klantgericht end-to-endtraject om niet-beroepsactieven te bereiken en te overtuigen om opnieuw te kiezen voor een betaalde baan?

Robrecht Bothuyne (cd&v): Dat lijkt me een ideaal subthema voor een culturele hoofdstad die wil werken rond werkgeluk, collega Ronse. We luisteren dus naar u als u iets vertelt over die culturele hoofdstad, ook al hebt u het al twintig keer verteld. *(Gelach)*

In Vlaanderen is inderdaad een kwart van de mensen op beroepsactieve leeftijd niet aan het werk. Mevrouw Vansteenkiste van het steunpunt heeft gisteren nog haar cijfers en grafiekjes geactualiseerd die heel duidelijk maken waar de mensen dan wel zijn in hun leven. Een fractie van de mensen die op beroepsactieve leeftijd niet aan het werk zijn, zoekt naar werk. Het grootste deel is niet beroepsactief. Maar er zit wel heel veel potentieel om alsnog aan de slag te gaan en mee de werkzaamheidsgraad omhoog te gaan drijven, onder andere bij die 150.000 mannen en vrouwen die thuisblijven om zorg- of gezinstaken op zich te nemen.

Er was dus een enquête van VDAB waaruit blijkt dat van diegenen die thuisblijven voor een zorgtaak of het huishouden, 9 procent aangeeft meteen aan de slag te willen gaan. 28 procent wil in de toekomst een job zoeken. Bijna 4 op de 10 of meer dan 50.000 mensen uit deze groep staan er niet weigerachtig tegenover om opnieuw aan de slag te gaan. Maar ze zien wel een aantal redenen waarom dat nu nog niet kan of nog niet zou kunnen.

Er is trouwens heel wat potentieel richting sectoren met een uitgesproken knelpuntkarakter in de aangeboden vacatures, onder andere in zorg en onderwijs. Maar de helft van de bevroagden geeft aan geen ervaring te hebben in knelpuntberoepen en verwacht opleiding te moeten gaan volgen. Daar zitten heel wat taken en uitdagingen voor VDAB en zijn partners.

Minister, wat zult u doen? Welke maatregelen zult u nemen om de groep actief toe te leiden naar de arbeidsmarkt?

Een groot deel van de herintreders geeft in de enquête zelf aan dat ze behoefte hebben aan extra ondersteuning en begeleiding. Hoe zal het instrument van loopbaanbegeleiding ingezet worden voor deze doelgroep? We weten dat de drempel naar VDAB vaak nog net iets te hoog is, maar loopbaanbegeleiding kan een ideale tussenschakel vormen.

Er is grote interesse in bepaalde knelpuntberoepen, onder andere in de zorg en het onderwijs, maar meer dan de helft beschikt hiervoor niet over de nodige competenties. Zouden eventueel bijkomende opleiding, maar ook opleiding op de werkvloer in de zin van individuele beroepsopleiding (IBO) soelaas kunnen bieden om deze mensen de stap te laten zetten richting volwaardige job?

Hebt u zicht op de man-vrouwverdeling binnen de groep van 150.000 potentiële herintreders?

Bij de huisvrouwen en huismannen bleek uit de cijfers van het Steunpunt Werk dat er disproportioneel veel personen met een migratieachtergrond in deze groep zitten. Hier spelen er mogelijk dus ook nog andere redenen om niet aan de slag te gaan dan de redenen die bevroagd werden in de enquête zoals religieuze redenen of familiale of gemeenschapsgevoeligheden die kunnen spelen.

Hoeveel procent van de herintreders die bij VDAB bekend zijn, heeft een migratieachtergrond? En zijn er specifieke maatregelen om deze herintreders met een migratieachtergrond te ondersteunen en te activeren rekening houdend met de andere problematieken die hier misschien een rol spelen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, dank u wel voor de vele vragen. Het doet alvast goed om vast te stellen dat de analyses van VDAB op zoveel belangstelling kunnen rekenen. De vragen overlappen hier en daar. Ik ga zo veel mogelijk samengevat antwoorden.

Ondanks dat de cijfers van het Steunpunt Werk en VDAB aangeven dat binnen de groep van de huismannen en -vrouwen – de herintreders binnen de groep niet-

beroepsactieven – meer dan 90 procent vrouw is en ongeveer 60 procent daarvan een migratieachtergrond heeft, is de groep zeer divers. Belangrijk daarbij is dat de zorgtaak ook niet altijd de belangrijkste aanleiding is om thuis te blijven. Met onze maatregelen en instrumenten vanuit Vlaanderen moeten we dus inspelen op de individuele noden van deze groep én helpen in het wegwerken van drempels om de stap naar werk te zetten.

Want, als we de krapte op de arbeidsmarkt willen aanpakken, én versneld en versterkt willen toewerken naar de 80 procent werkzaamheidsgraad, is deze groep van talenten uiteraard cruciaal. Collega Ongena, u vroeg naar een specifieke doelstelling voor deze te activeren groep. Ik denk dat u hiermee een antwoord hebt. We laten de 80 procentdoelstelling, de 120.000 extra mensen aan de slag, deze legislatuur niet los. Dat is en blijft ons kompas. Dat is duidelijk.

Het aanpakken van de drempels waarover ik het had, doen we op verschillende manieren. Ik geef enkele concrete voorbeelden. Op de eerste plaats is er – en ik verwijs er graag naar – het Vlaamse werkgelegenheidsakkoord. Dat is er juist op gericht om de mensen die vandaag niet beroepsactief zijn, die vaak als voorwaarde twee jaar niet actief geweest zijn op de arbeidsmarkt, te activeren. Daar zijn heel wat instrumenten voor: RSZ-korting (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid), de knelpuntopleidingspremie, de jobcoaching, heel wat maatregelen die echt gericht zijn op de grote groep niet-beroepsactieven. We kennen de cijfers. Op jaarbasis hebben we vandaag nog altijd om en bij de 400.000 vacatures en 180.000 werkzoekenden, maar we zitten richting 700.000 wat de niet-beroepsactieven betreft.

Werken moet lonen. Ook daarvan moeten we elkaar niet overtuigen. Daarvoor kijken we natuurlijk ook naar de collega's aan de overkant, naar de grote fiscale hervorming. De afstand tussen werken en niet werken moet op het vlak van loon inderdaad groter zijn. Men moet inderdaad netto absoluut meer kunnen overhouden. Op Vlaams niveau hebben we daar natuurlijk de jobbonus. Maar de federale fiscale hervorming die ertoe moet leiden dat werken meer moet lonen, is inderdaad absoluut en dringend nodig.

We moeten ook voldoende laagdrempelig met de doelgroep aan de slag kunnen gaan. Het zal niet verbazen dat ook daar lokale besturen voor mij belangrijk zijn. Lokale actoren staan dicht bij de mensen. Die hebben veel meer mensen ook in die grote groep op de radar. Ze kunnen daar ook met ons een samenwerking opzetten om specifieke drempels weg te werken. We zetten dan ook een samenwerking op met VDAB via de ESF-oproep (Europees Sociaal Fonds) 'Outreach & Activering' – die loopt sinds oktober 2019 en die tot eind augustus 2022 toch al meer dan 4500 mensen bereikt heeft – en de lokale jongerenpartnerschappen. Met de nieuwe oproep van het ESF zullen we de losse oproepen samenbrengen in lokale partnerschappen gericht net op de specifieke groep van de niet-beroepsactieven zoals de herintreders en de kwetsbare werkzoekenden. We hebben het hier al verschillende keren over gehad, maar ik herhaal het.

Dat lokaal maatwerk wordt ook ondersteund door de lokale regierol sociale economie en werk. Dat brengt de lokale uitdagingen en lokale partners op het vlak van sociale economie en werk in kaart en stimuleert het overleg, de samenwerking en de netwerking tussen die partners.

Daarnaast doe ik ook een beroep op de sectoren. In de verlenging en de vernieuwing van de sectorconvenants voegde ik daarom een addendum toe rond de thema's activering van de niet-beroepsactieven en preventie van langdurig ziekte.

Collega's, er is voor het activeren van huisvrouwen en -mannen ook een heel belangrijke rol voor de bedrijven zelf weggelegd. Ik heb het hier ook al vaak gezegd, maar werkgevers moeten durven aan te werven en durven te investeren in talent.

Deze week hebben we samen met VDAB de campagne van de witte raaf gelanceerd. Ik blijf die boodschap herhalen. We zien vandaag vaak op het eerste gezicht een mismatch tussen de vacature en de vele eisen die daarin vaak gesteld worden en het profiel dat in cv's opgenomen is. Maar je moet mensen echt kansen geven. Van het moment dat de intrinsieke motivatie er is: nodig hen uit, laat hen starten. We hebben heel veel mooie voorbeelden van werkplekleren. Dan wordt vaak vastgesteld dat je in de loop van de tijd de witte raaf in hem of haar wel zult ontdekken, mits de juiste ondersteuning en begeleiding.

Collega Bothuyne, u stelde enkele specifieke vragen rond het instrument van de loopbaancheque en de individuele beroepsopleiding (IBO). De loopbaancheque is een dienstverlening die enkel toegankelijk is voor werkenden. Maar, we zouden de expertise die loopbaancentra hebben, ook kunnen inzetten om niet-beroepsactieven te ondersteunen bij hun loopbaanvragen. Ik heb daarom aan VDAB de opdracht gegeven om een proefproject uit te werken waarin niet-beroepsactieven toegang krijgen tot een dienstverlening die parallel loopt aan de loopbaanbegeleiding via de loopbaancheque. Dit proefproject zal tot eind volgend jaar lopen. Nadien volgt een evaluatie. Indien het project succesvol is, moeten we met VDAB kijken hoe we de loopbaancentra op lange termijn kunnen inschakelen in onze strategie om niet-beroepsactieven richting de arbeidsmarkt te begeleiden.

Wat betreft de IBO: knelpuntberoepen in zorg en onderwijs vereisen vaak een bepaald diploma of certificaat om tewerkgesteld te mogen worden in deze sectoren. De IBO's zijn geen kwalificerende opleidingen. Daarom kunnen niet alle functies en beroepen binnen zorg en onderwijs aangeleerd worden via een IBO. We hebben wel mogelijk gemaakt dat de IBO ingezet kan worden voor gediplomeerde verpleegkundigen en gekwalificeerde zorgkundigen die respectievelijk meer dan drie en twee jaar niet gewerkt hebben in het beroep en dus willen terugkeren. Daarnaast kan de IBO ook ingezet worden voor begeleiders kinderopvang die meer dan een jaar niet in het beroep gewerkt hebben.

Collega Ronse, wat betreft het instroommodel van VDAB voor niet-beroepsactieven: er vonden reeds verschillende workshops plaats met verschillende betrokken partners zoals het OCMW, de FOD Sociale Zekerheid, het Rijksinstituut voor Ziekten en Invaliditeitsverzekering (RIZIV), ziekenfondsen, enzovoort. Aan de hand hiervan werd naar oplossingen gezocht om het proces zo efficiënt en klantvriendelijk mogelijk bij te sturen. Een aantal wijzigingen vonden reeds plaats, zoals laagdrempelige startcommunicatie voor vrijwillig ingeschreven klanten. Daarnaast vond ook al voorbereidend werk plaats voor de ambities die samen gesteld werden, zoals onderzoek naar het GDPR-proof (General Data Protection Regulation) gegevens uitwisselen met verschillende partners voor efficiëntere informatiedoorstroming. Voor die ambitie op middellange termijn wordt momenteel door VDAB een roadmap opgemaakt om tot een brede en structurele data-uitwisseling te komen.

Collega Ronse en collega Ongena, jullie vroegen nog eens expliciet naar de rol van de lokale besturen. Ik heb daar in het begin naar verwezen. Ik herhaal heel graag hoe belangrijk die voor mij zijn. Zij zijn echt wel cruciaal. Als ik vandaag iets aan VDAB vraag, als we iets van VDAB mogen verwachten, is het dat ze heel sterk, heel scherp gaan focussen op de groep niet-beroepsactieven, dat ze daar partnerschappen voor aangaan. Wat mij betreft zijn lokale besturen daar echt 'key' op dat vlak. Ze hebben via het OCMW, via bestaande partners, lokaal veel beter zicht op die groep. Ze hebben vaak ook methodieken die succesvol gebleken zijn om daarmee aan de slag te gaan. Hun radar is op dat vlak veel groter dan VDAB. Die nabijheid – dat zien we keer na keer – is natuurlijk belangrijk. Het is op zich al drempelverlagend als je lokale besturen als partners mee inschakelt. Daarom dat VDAB en lokale besturen die samenwerking steeds verder uitgediept hebben doorheen de jaren. In september van dit jaar nog is 61 procent van alle Vlaamse steden en gemeenten gevat in die samenwerkingsovereenkomst met VDAB. Ik heb dat in

het parlement ook al gezegd – ik herhaal het hier graag – dat mogen absoluut geen papieren tijgers zijn. We moeten dat heel kort opvolgen, dat die samenwerkingsovereenkomsten ook hun doel gaan realiseren.

Interessant om te weten is dat elke samenwerkingsovereenkomst tussen VDAB en lokale besturen, vanuit een bovenlokale analyse van de niet-beroepsactieve burgers, acties opzet in functie van het bereiken, informeren, sensibiliseren van een subgroep niet-beroepsactieven. Dat gaat over de groep huisvrouwen en -mannen waarover we het vandaag hebben, maar ook over langdurig zieken, mensen met een arbeidshandicap. Ik herhaal het nogmaals: we gaan dus voor elk van de deelgroepen binnen de categorie niet-beroepsactieven een actieplan mogen verwachten van VDAB waarbij de lokale besturen een cruciale rol gaan spelen. We gaan dat volgend jaar ook onderstrepen in de werkgelegenheidsconferentie waar, wat mij betreft, een heel belangrijke rol weggelegd is voor de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en haar partners, de lokale besturen.

Collega Ongena, wat betreft de private partners: zij zijn natuurlijk ook partner. Het is heel belangrijk om dat te onderstrepen. Heel wat private spelers die expertise hebben in het benaderen en begeleiden van niet-beroepsactieven, zijn onder andere vandaag al dienstverlener in de 'Outreach & Activering'-projecten. En ook hier kan verwezen worden naar de jongerenpartnerschappen van het ESF. In het nieuwe verhaal rond lokale partnerschappen worden zij blijvend meegenomen. We hebben hen meer dan nodig. Dat spreekt voor zich. De niet-beroepsactieven die de stap richting VDAB zetten en een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt, kunnen ook een beroep doen op het dienstverleningsaanbod van de private partners van VDAB.

Tot slot, collega Ongena, stelde u ook nog een vraag over de 115 miljoen euro recurrente extra middelen die naar de kinderopvang gaan. Voor een volledig sluitend antwoord richt u deze vraag, zoals u wel zult begrijpen, het best tot minister Dalle. In het algemeen kan ik stellen dat wat extra personeel betreft, er een belangrijk deel van die middelen daarnaartoe zal gaan. Ook daar is met werkgevers afgesproken om verschillende duizenden mensen – dat was toch de ambitie – naar die job toe te leiden.

Uit mijn informatie gaat dat extra budget naar betere arbeidsomstandigheden voor kindbegeleiders, hogere werkingssubsidies en meer plaatsen voor ouders met lagere inkomens algemeen. Maar die investeringen zouden vanuit arbeidsmarktperspectief absoluut een positief effect moeten hebben op de drempels die huismoe- ders en -vaders vandaag ervaren om aan de slag te gaan. Kinderopvang wordt immers vaak als een van de grootste drempels geïdentificeerd. Investeren in de kinderopvang is een activerende maatregel.

Ik wilde nog zeggen dat vandaag heel wat mensen die bij VDAB bekend zijn, of nog niet, via een opleiding, ook al hebben ze nog niet de juiste kwalificatie, toegeleid kunnen worden naar de kinderopvang, dat daar overal afspraken gemaakt zijn tussen werkgevers en de bevoegdheid Welzijn.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ook van mijn kant dank voor het uitvoerige antwoord. Ik heb zelf nog een drietal puntjes.

Een, het is helemaal terecht dat we de lokale besturen moeten inschakelen, maar ik kijk daar ook vooral naar de acties op het terrein. U zegt dat u daar werk van gaat maken. Dat is ook nodig. Onlangs hebben we op onze gemeenteraad het nieuwe akkoord goedgekeurd. Ik heb dat aandachtig gelezen. Ik moet eerlijk zijn. Er staat een zinnetje in: 'We gaan ook niet-actieven benaderen.' Punt. Die ambitie staat er wel in. Dat is al belangrijk, dat is al nieuw, maar 'the proof of the pudding is in the eating'. Nu moeten er vooral acties komen die er ook voor zorgen dat er

wel degelijk iets gebeurt en dat dat niet bij een zinnetje in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst blijft.

Twee, u hebt helemaal gelijk dat de fiscale hervorming federaal vooral de ambitie moet hebben om werken beter te belonen. Maar ook Vlaams: een nagel waar ik al regelmatig op geklopt heb en waar ik op blijf kloppen, is dat we ook moeten kijken naar de sociale voordelen die vandaag al te vaak worden gegeven op basis van statuut, bijvoorbeeld ik ben niet-actief of ik ben werkzoekende, en te weinig op basis van inkomen, met als resultaat dat zodra je gaat werken, je heel wat sociale voordelen verliest en je op het einde van de rekening verlies maakt.

Voor uw bevoegdheidsdomein is dat niet zoveel, maar bij vele andere ministers – Mobiliteit en Welzijn – zijn er wel degelijk nog altijd, ook Vlaams, sociale voordelen waar het, en ook conform het regeerakkoord, toch de ambitie was om dat meer richting inkomen te gaan oriënteren. Dat lijkt me toch nog een extra vraag: hoe staat het daarmee? Kunt u daar toch niet nog eens vanuit uw bevoegdheid Werk, en met het doel om die 80 procent te halen, de collega's misschien nog eens aansporen?

Ten derde is er de kinderopvang. Ik ben ook maar een simpele jongen. Ik heb geen boerenverleden. U blijktbaar wel, minister. Maar aan de ene kant is het zo dat er vandaag mensen thuisblijven. Dat zijn huismoeders en -vaders. Ik zal vaders er ook maar bij vermelden, al weten we dat het vooral huismoeders zullen zijn, omdat ze kleine kinderen hebben en ze daarom niet aan de slag gaan. Aan de andere kant zijn er negenhonderd vacatures voor kinderopvang of kinderbegeleider. Dan vraag ik me toch af of er geen manieren bestaan om de mensen die vandaag thuisblijven voor hun kind of hun twee kindjes, naar de crèche te krijgen, waarbij ze eventueel hun kindjes meepakken en en passant ook op vijf of tien andere kindjes letten. Daar moet toch een mogelijkheid zijn. Het is een beetje boerenverstand, denk ik, dat we proberen na te gaan of we daar geen specifieke acties kunnen doen waarbij men natuurlijk in overleg met Welzijn eens nagaat of men die niet kan inschakelen met een korte opleiding. Misschien zijn die niet heel snel inzetbaar als kinderbegeleider, maar kunnen ze ondersteunende taken doen in die crèches. Als we op die manier die groep misschien al richting de crèches kunnen krijgen, dan vangen we twee vliegen in één klap. We zorgen dat ze aan de slag gaan en we vangen de problemen op in de kinderopvang. Dat is een suggestie, een beetje out of the box denken met Welzijn: zijn daar geen mogelijkheden dat we specifiek voor die groep misschien toch ook een extra inspanning doen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik ben het opnieuw fundamenteel oneens met collega Ongena. Ik vind niet dat hij een simpele jongen is. (*Gelach*)

Ik denk dat hij zich iets te laag inschat.

Ik hoor en zie heel veel ambitie om huismannen en huisvrouwen aan de slag te krijgen. Ik denk dat de verschillende pistes die gelanceerd worden, de verdienste hebben dat ze zeer concreet zijn. Wat collega Ongena zegt, is wel heel juist. Er zijn nog ontzettend veel voordelen en drempels, die het aan de slag gaan minder interessant maken dan het eigenlijk zou moeten zijn. Ook al betreft het een groep die niet uitkeringsgerechtigd is: als ze gaan moeten betalen voor kinderopvang enzovoort, gaan ze zich misschien niet verbeteren als een van de partners aan de slag gaat. Ik denk dat we die drempels helder in kaart moeten brengen, zodanig dat we die ook kunnen wegwerken.

Voor de rest wens ik de minister ontzettend veel succes met zijn verleidingscampagne.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Dank u wel, collega's. Ik wil zelf ook graag aansluiten. Minister, bedankt voor het antwoord.

Ik denk dat de cijfers van de enquête van het Steunpunt Werk en VDAB een aanleiding moeten zijn om nog gericht beleid te gaan voeren. Er zijn hier een aantal voorbeelden gegeven van wat we kunnen doen: het toeleiden richting kinderopvang van een aantal mensen die inherent competenties hebben opgebouwd om met kinderen om te gaan, door de zorgtaken die ze hebben ingevuld, kan er daar een van zijn.

Minister, ik heb u het cijfer horen vernoemen van 4500 mensen die via die outreachende projecten, ESF-gefinancierd, zijn bereikt. Dat is op zich een vrij indrukwekkend cijfer. De vraag is vooral: wat is daar dan mee gebeurd? En wat is het resultaat van het bereiken van die mensen? Zijn die ingeschreven bij VDAB, aan de slag gegaan? Hebben ze opleiding of begeleiding gekregen? Het is belangrijk dat, als we outreachend iets kunnen bieden, we dan ook iets kunnen realiseren met die mensen.

In het kader van dat outreachen ben ik blij dat u het hier over die loopbaancheques en de loopbaanbegeleiding hebt gehad. Met dit parlement hebben we een resolutie goedgekeurd – twee jaar geleden, denk ik – om niet-beroepsactieven toegang te geven tot het systeem van loopbaanbegeleiding, omdat we vaststellen dat de stap naar VDAB zelf, voor wie nu niet actief is op de arbeidsmarkt, vaak nog te groot is, maar dat die loopbaancentra wel een ideale tussenschakel kunnen zijn voor de niet-beroepsactieven.

Kunt u nog iets meer duiding geven bij het proefproject dat u wilt opzetten? Met welke loopbaancentra wordt dan gewerkt? Of worden alle loopbaancentra gevraagd om acties op te zetten richting deze doelgroep? Op basis waarvan zullen we dan evalueren, eind volgend jaar? Wat zijn de doelstellingen van het project?

Tot slot, over IBO, en eigenlijk bij uitbreiding alle werkplekopleidingen, beroepsinlevingsstages en dergelijke meer: ik denk dat dat heel nuttige instrumenten kunnen zijn om net die doelgroep van 9 procent niet-actieven, potentiële herintreders die zeggen dat ze onmiddellijk aan de slag willen, te proberen bereiken en verleiden, zoals de collega's zeggen, met een stage, met een paar dagen op de werkvloer, om dan via IBO of een ander instrument een opstap te maken richting arbeidsmarkt. Ik denk dat er met die werkopleidingen, in de meest diverse vormen die VDAB kan aanbieden, meer te doen is dan wat we vandaag doen ten aanzien van die potentiële herintreders.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoord, maar ik wil even inpijken op hetgeen collega Ongena zei. De kinderopvang ligt me nauw aan het hart, en het is inderdaad de bedoeling dat de instroom in de kinderopvang vergroot wordt. Het personeelstekort is daar zeer groot.

Maar ik denk wel dat we moeten opletten met betrekking tot de kwalificaties. We vragen op dit ogenblik heel veel van de kinderbegeleiders, en ze zijn allemaal gekwalificeerd, en ze voldoen aan de nodige vereisten. Dan mag het niet de bedoeling zijn dat we daar zomaar eender wie laten instromen, omdat dat natuurlijk een soort van oneerlijke concurrentie is, op dit ogenblik. Vandaar mijn bezorgdheid om dat toch wel aan te pakken.

Ten tweede ondersteun ik eveneens die piste van logistiek assistent. Die lijkt me ook noodzakelijk. Maar is dat op dit moment erkend als knelpuntberoep? Of kunt u die job erkennen als knelpuntberoep, zodanig dat die instroom van logistiek assistenten in de mate van het mogelijke, en in de mate van de betaalbaarheid voor bepaalde kinderdagverblijven, kan worden opgenomen en voorzien?

Ten derde: is er ook overleg met onderwijs over eventuele nieuwe functies, en wat is de stand van zaken?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik begin bij collega Ongena. Ik heb dezelfde overeenkomst getekend in een andere gemeenteraad, of toch mee goedgekeurd. Ik heb het ook verschillende keren gezegd: ik deel absoluut uw ... laten we het 'bezorgdheid' noemen, dat het geen papieren tijger mag zijn die ergens in een lade belandt, maar dat de intenties die erin staan, moeten uitmonden in – wat mij betreft – SMART geformuleerde doelstellingen (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdsgebonden), concrete acties die we kunnen opvolgen, want anders zal dat tot niets leiden. Ik ben het volledig met u eens, en daar mag voldoende gestrengheid aan de dag gelegd worden.

Ik noteer dat u dezelfde mening deelt dat werken in dit land veel meer moet lonen. Ik denk dat daar een stuk antwoord zit op wat collega Ronse vraagt. Ik dacht ook heel vaak dat het bij vrouwen met een migratieachtergrond culturele verschillen waren ... Dat is misschien een stuk zo, maar het is gewoon ook een feit dat als de optelsom wordt gemaakt, het verschil tussen werken en niet werken – en ik zal hier niet de verschillende voorbeelden noemen – gewoon veel te klein is. Als je vandaag in een sociale woning woont, en er gaat iemand werken, of twee personen ... Je moet een wagen kopen, je hebt kinderopvang te betalen ... Dat is vandaag een realiteit die we onder ogen moeten durven zien. Dat verschil tussen werken en niet werken moet – om te activeren – gewoon groter.

Daarnaast hebben we wel degelijk positieve ervaringen met ESF-projecten, waarbij we bijvoorbeeld bij vrouwen met een migratieachtergrond, heel positief, ondersteund, rolmodellen hebben kunnen waarmaken, mensen die het voortouw nemen, en ook anderen, via rolmodellen, kunnen enthousiasmeren, kunnen verleiden. Zoals u aangeeft, kunnen die, via positieve voorbeelden, toeleiden naar het onderwijs, of in uw voorbeeld: naar het kleuteronderwijs. Het kan ook in de kinderopvang. Ik geloof heel sterk dat je op een heel proactieve manier aan de slag kunt gaan met een doelgroep, via mensen van de doelgroep zelf. Dat zijn beproefde methodes, die we in Vlaanderen ooit in een andere context gekend hebben, maar die hier zeker dienst kunnen doen.

Binnen VDAB wordt op dit ogenblik ook gekeken naar het concept – zoals u het als voorbeeld stelde, collega Ongena – 'bring your own child'. Daar wordt rond gewerkt, om te kijken hoe we dat concreet kunnen waarmaken in de vorm van een pilootproject. U zit daar op de lijn die ook de VDAB volledig volgt.

Collega Malfroot, ik denk inderdaad dat niet iedereen zomaar actief kan zijn in de kinderopvang. Ik denk dat dat belangrijk is. Ik weet dat vandaag gesproken wordt over en gewerkt wordt aan opleidingen 'on the floor'. Wanneer de competenties er bij de start niet zijn, maar je die gaandeweg kunt leren, ook met erkenning van verworven competenties (EVC), dan kunnen er trajecten opgezet worden. Ik denk dat dat belangrijk is.

Er staan vandaag – uit het hoofd – 207 knelpuntberoepen op de knelpuntberoepenlijst. Dat is dus een hele waslijst. Ik moet nagaan of logistiek assistent daartussen zit. Dat weet ik niet vanbuiten.

Dan hadden we nog de specifieke vragen van collega Bothuyne rond het proefproject bij VDAB. Het is een proefproject, dus het is zeker niet zo dat alle loopbaancentra daaraan zullen meewerken. VDAB heeft de opdracht om dat uit te werken, en ik verwacht snel een concept, waarop we dan terug zullen koppelen.

Wat de 4500 bereikte mensen betreft: die mensen bieden we een traject naar werk via de partners die we daarrond hebben, maar ook in nauw contact met VDAB. Het is de bedoeling om de drempels naar werk weg te nemen, en naar een job toe te leiden. We ervaren dat op dit ogenblik als succesvol.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Heel kort: ik denk dat het goed is dat die bevraging is gebeurd, en dat er dus aandacht is om dat belangrijke potentieel van 150.000 mensen aan te spreken. Als we daarvan 10 procent snel aan de slag kunnen krijgen, gaat dat over 15.000 mensen. Dat is natuurlijk niet weinig. Ik denk dat dat goed is.

Wat de kinderopvang betreft: ik heb begrepen dat VDAB daar ook aan denkt. 'Simple minds think alike', zal ik maar zeggen. Ik kijk er wel naar uit. Ik heb begrepen dat men nog aan het nagaan is of het een pilootproject zou kunnen worden. Ik denk dat daar echt wel potentieel zit, dus ik zal het zeker verder opvolgen.

Collega Malfroot, het is evident niet de bedoeling dat we iedereen vanaf dag één kinderbegeleider maken. Maar zoals u zelf al zegt: ik denk dat er logistieke taken zijn, ondersteunende taken, waar men volgens mij wel snel kan inlopen. Ten tweede: via opleidingen op de werkvloer kan men natuurlijk wel doorstromen richting echt volwaardige kinderbegeleider. Ik geloof dat we echt wel creatief en 'out of the box' zullen moeten denken, om het prangende probleem in de kinderopvang – en dus de gevolgen voor onze arbeidsmarkt, dat mensen thuisblijven – op te lossen.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Dank u wel, minister, voor de bijkomende antwoorden. Ik denk dat het goed is dat er bijkomende initiatieven worden genomen, zowel outreachend als qua loopbaanbegeleiding. Laat mij nog zeggen dat het proefproject rond loopbaanbegeleiding gedoemd zal zijn om te falen als we daar niet voldoende breed kunnen gaan. Als er maar met een aantal loopbaancentra zal worden samengewerkt, zal het maatschappelijk effect niet zijn wat we beogen. Ik doe een warme oproep om bij het uitwerken van het concept te zorgen dat u heel de sector meehebt, zoals het parlement heeft gevraagd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de invoering van de gemeenschapsdienst – 117 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik zal toch even tijd vragen voor aandacht rond de gemeenschapsdienst. Collega's, minister, u weet dat dit voor ons zeker een belangrijk punt is in het regeerakkoord, niet zozeer omdat we vinden dat er mensen zijn die langdurig werkzoekend zijn waar we iets meer van mogen vragen, maar ook omdat we geloven dat dat ook kan helpen om iets te doen aan die langdurige werkloosheid.

Het gaat toch nog altijd om 63.000 mensen in Vlaanderen. Ik heb het net nog eens nagekeken. Dat is ongeveer 1 op de 3 werkzoekenden die langer dan twee jaar werkzoekend is. Om hen toch wat meer mogelijkheden te geven om terug op die arbeidsmarkt te geraken, om hun competenties te versterken, geloven we toch wel in die gemeenschapsdienst. Tijdens de vorige bespreking van de beleids- en begrotingstoelichting, maakte uw voorganger al duidelijk dat men werkt aan een contingent van in totaal 10.000 trajecten, die via de GLOW-tender (Groeien en Leren Op de Werkvloer) gingen gebeuren.

Vooraleer de gemeenschapsdienst van start kan gaan – en er was toch sprake van begin volgend jaar –, moet de verhouding tot het wijk-werken nog duidelijk afgebakend worden, omdat er nog wat bezorgdheden kwamen vanuit die sector. De tijd wordt stilaan kort. Januari volgend jaar is echt wel heel dichtbij.

Ik wou toch nog eens vragen: wat is de stand van zaken? Daar komt het eigenlijk op neer. Ik heb verschillende detailvragen gesteld, maar heel concreet: wat is de stand van zaken nu rond die gemeenschapsdienst?

Ik vat de andere vragen wat samen. Wat is de relatie tot wijk-werken? Hoe gaan die met elkaar in verhouding staan? Is daar al duidelijkheid over?

De ambitie was om dat op te nemen in die GLOW-tender. Zal dat nu ook zo gebeuren? Is er ook sprake van een minimum en een maximum aantal projecten?

En ten slotte: hoe zal er gegarandeerd worden dat de toepassing van de gemeenschapsdienst door alle bemiddelaars van VDAB op dezelfde manier en met dezelfde welwillendheid wordt toegepast?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik wil starten met duidelijk aan te geven dat alles in gang is gezet om effectief van start te gaan met de gemeenschapsdienst vanaf 1 januari 2023. De gemeenschapsdienst krijgt daarbij vorm zoals afgesproken in de conceptnota die op de ministerraad van 10 december 2021 werd goedgekeurd.

Vorig jaar werd beslist om de gemeenschapsdienst juridisch vorm te geven als een laagdrempelige werkervaringsstage. De gemeenschapsdienst wordt opgenomen binnen de GLOW-oproep van VDAB en door GLOW-partners begeleid. De GLOW-partners zijn sinds februari 2022 definitief gekend.

Het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) dat de juridische basis zal vormen voor de gemeenschapsdienst, werd op 21 september 2022 voor advies bezorgd aan de Raad van State. De adviestertermijn verstrijkt op 21 oktober, dus dat is deze maand. Nadien kan het BVR voor definitieve goedkeuring tijdig worden geagendeerd op de Vlaamse Regering en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Bij het operationeel uitwerken van de gemeenschapsdienst, is de verhouding tussen wijk-werken en gemeenschapsdienst zorgvuldig bewaakt. Dat is zoeken naar een evenwicht. Dat heb ik al mogen ervaren de voorbije weken. Wijk-werken zal worden ingezet wanneer een werkzoekende nood heeft aan recente werkervaring om weer richting de arbeidsmarkt te kunnen groeien. De gemeenschapsdienst zetten we in voor langdurig werkzoekenden die in hun traject naar werk nood hebben aan intensieve begeleiding en bemiddeling op een werkplek.

Hoewel de instrumenten dus duidelijk zijn gepositioneerd, zal het een aandachtspunt zijn om lokaal twee zeer laagdrempelige instrumenten naast elkaar te laten functioneren. We volgen daarom ook van dichtbij op of er bijsturingen nodig zijn aan het wijk-werken naar aanleiding van de invoering van de gemeenschapsdienst.

Werkzoekenden in de gemeenschapsdienst hebben dus een grotere nood aan begeleiding om weer aan het werk te kunnen. Wanneer enkel werkervaring noodzakelijk is, is een maatregel zoals wijk-werken meer geschikt. Het belangrijkste is dat VDAB werkzoekenden actief bemiddelt en hiervoor geschikte instrumenten voorhanden heeft.

De gemeenschapsdienst is op dit ogenblik voorzien als instrument binnen GLOW. Dit biedt de mogelijkheid om deze legislatuur reeds van start te gaan met de gemeenschapsdienst. GLOW is echter een tijdelijke oproep, voor vijf jaar. We zullen de inbedding van de gemeenschapsdienst binnen GLOW evalueren doorheen het traject.

In de operationalisering is voorzien dat VDAB de GLOW-partners sensibiliseert over het belang van de gemeenschapsdienst, en faciliterend kan optreden om lokale besturen, vzw's en onderwijsinstellingen in contact te brengen met elkaar. Ik wil

ook met de partners in de regering kijken om de lokale besturen financieel te ondersteunen, om hun rol als leerwerkplekken maximaal in te vullen.

Het maximaal aantal beschikbare GLOW-trajecten ligt vast op 10.100 trajecten per jaar. Het aantal werkzoekenden die nood hebben aan gemeenschapsdienst, is echter niet bepaald. Dit gebeurt op maat van de concrete noden van werkzoekenden. De inzet van de gemeenschapsdienst gaan we natuurlijk wel monitoren.

Op uw vraag hoe we ervoor zullen zorgen dat VDAB op een uniforme en welwillende manier omgaat met de gemeenschapsdienst, kan ik u aangeven dat VDAB een duidelijke interne en externe communicatie zal voorzien. Daarnaast zal VDAB voorzien in een constante monitoring en coaching van zowel VDAB-bemiddelaars in het kader van toeleiding, als naar de GLOW-partners in het kader van uitvoering van de GLOW-trajecten. Bijsturing kan steeds gebeuren in functie van gemaakte vaststellingen. De maatregel zal immers zeer actief worden opgevolgd.

De voorzitter: Ook in dit huis, ongetwijfeld.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik denk dat het zeer goed is dat u de oorspronkelijke timing aanhoudt en dat we daar vanaf 1 januari mee aan de slag kunnen gaan. Ik heb begrepen dat het besluit, als het van de Raad van State terugkomt, snel naar de regering zal gaan. We kijken ernaar uit. Ik denk dat het belangrijk is dat we de timing aanhouden, zeker omdat we weten dat we die groep van langdurig werkzoekenden moeilijk geactiveerd krijgen. Tot voor kort daalden alle groepen werkzoekenden overal, maar dit gebeurde amper bij die langdurig werkzoekenden, daar bleef het eigenlijk wat stagneren. Ik denk dat we daar echt wel extra inspanningen moeten doen, waarbij die gemeenschapsdienst er zeker een is.

Ik heb twee kleine bijkomende vragen. We weten dat die gemeenschapsdienst zal losstaan van dat wijk-werken. U hebt dat nog eens toegelicht. Mijn vraag is: komen mensen die nu een traject rond wijk-werken hebben afgelegd, maar uiteindelijk toch niet aan een job geraken – en dat gebeurt vaak –, ook in aanmerking voor de gemeenschapsdienst, om hun competenties verder te versterken?

Twee, zal men die gemeenschapsdienst ook openstellen voor mensen die aangepast beschikbaar moeten zijn, versta de SWT'ers (stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag) vooral, de voormalige bruggepensioneerden? Vermits ze verplicht zijn om in te gaan op aanbiedingen op maat en sollicitatieopdrachten die VDAB hun bezorgt, is ook de vraag of dat kan gaan om een competentieversterkend traject in de vorm van gemeenschapsdienst. Is het een optie dat zij daar ook naar worden toegeleid?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: In het algemeen kan ik bevestigen dat het absoluut de ambitie is om die timing aan te houden, en dat we dan in nauw overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) dat evenwicht zoeken met wijk-werken.

Kan gemeenschapsdienst volgen op wijk-werken? Ik denk het wel. Ik hou nog even een slag om de arm, maar ik denk het wel, omdat natuurlijk de essentie van de gemeenschapsdienst competentieversterkend is voor mensen die niet de zelfstandigheid hebben op de werkvloer, in functie van het traject. Het blijft maatwerk.

Wat de SWT'ers betreft, zijn er twee belangrijke voorwaarden voor gemeenschapsdienst waar we ons aan moeten blijven houden: twee jaar werkloos zijn en geen job hebben. Als je aan die voorwaarden voldoet, kun je instromen in de gemeenschapsdienst.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Heel kort: onze bekommernis is gewoon dat het, ten eerste, op 1 januari start, en ten tweede, dat men er dan ook volop gebruik van maakt. We gaan dit zeker verder opvolgen, omdat we echt wel geloven dat dit kan helpen om ook iets te doen aan die krapte op de arbeidsmarkt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de omvorming van ESF Vlaanderen naar Europa WSE – 131 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Het Europees Sociaal Fonds (ESF) is een Europees structuur- en investeringsfonds. ESF voorziet middelen voor projecten om de werkzaamheidsgraad te verhogen en de Vlaamse arbeidsmarkt te stimuleren en te versterken. Dit jaar start het nieuwe Europese programma ESF+, voor de volgende zeven jaar. Op 29 september van dit jaar werd daarover een startevent georganiseerd.

Er is misschien niet veel ruchtbaarheid aan gegeven, maar 'ESF Vlaanderen' wordt 'Europa WSE' (de afdeling 'Europese programma's' van het Departement Werk en Sociale Economie). ESF Vlaanderen grijpt het nieuwe Europese zevenjarenprogramma aan om de eigen werking kritisch tegen het licht te houden. Om meer impact te hebben en de maatschappelijke rol te blijven opnemen, zal de organisatie naar inhoud en uitstraling grondig worden hervormd. De nieuwe naam moet de lading beter dekken en legt meer het accent op de brugfunctie tussen Vlaanderen en Europa. Samen met een nieuwe naam werd werk gemaakt van een nieuwe missie en visie, alsook van een interne hervorming.

Mijn vragen zijn de volgende. In welke mate werd met de naamsverandering ook de werking effectief bijgestuurd? Welke nieuwe accenten legt Europa WSE en hoe zal het uitvoering geven aan het nieuwe Europese programma?

En ten slotte: wat is de impact voor het tal van organisaties die samenwerken met Europa WSE? Hoe zal men deze hervorming ervaren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Claes, blij dat u interesse toont in de veranderingen die bij ESF Vlaanderen op til zijn. Het nieuw operationeel programma 2021-2027 werd, samen met de naamsverandering, op donderdag 29 september voorgesteld aan het brede publiek in Leuven, met toch meer dan driehonderd deelnemers. Ik had de eer om daar digitaal bij aanwezig te zijn.

De nieuwe naam, Europa WSE, moet inderdaad beter de lading dekken dan dat vandaag het geval is. Deze afdeling binnen het departement Werk en Sociale Economie (WSE) is immers niet enkel verantwoordelijk voor het beheer van het Europees Sociaal Fonds, maar ook van andere Europese programma's zoals het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF) en het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering voor ontslagen werknemers (EFG). De afdeling implementeert sinds de relance ook een aantal oproepen die gefinancierd worden door de herstel- en veerkrachtfaciliteit van de Europese unie (RRF) of Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe (REACT EU). Daarnaast beheert de afdeling ook de Vlaamse middelen zoals maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) Vlaanderen en

Focus op Talent, wat betreft de inclusieve arbeidsmarkt, die complementair zijn aan de Europese middelen, en daar dus ingezet kunnen worden.

Deze reorganisatie is op gang gekomen in 2021, mede onder invloed van onder andere het advies door het Partnerschap Levenslang Leren en de twee adviezen door de groep arbeidsmarktexperten. De afdeling Europese programma's heeft zich daarop geënt om binnen de brede prioriteiten van het nieuwe ESF-programma diverse strategische werven te identificeren. Daar ga ik zo dadelijk nog even dieper op in.

Naast deze strategische werven zullen ook nog traditionele oproepen gelanceerd worden, zij het in mindere mate dan voorheen. Ook de samenwerking met VDAB en het departement Onderwijs en Vorming, blijft zoals in het verleden verder lopen.

Het nieuwe ESF-programma 2021-2027 ligt momenteel voor bij de Europese Commissie. We verwachten begin volgend jaar de definitieve goedkeuring. Medio 2023 kunnen dan de eerste oproepen gelanceerd worden. Het nieuwe programma richt zich op 5 prioriteiten: toegang tot werkgelegenheid, sociale inclusie, levenslang leren, werkbare jobs en inclusieve arbeidsmarkt, en tot slot sociale innovatie. Deze prioriteiten vormen het kader waarbinnen verschillende strategische werven werden geïdentificeerd om het programma concreet uit te voeren. Met deze nieuwe strategische focus willen we de middelen gericht dan ooit inzetten.

Zo wordt binnen de prioriteit 'sociale inclusie' ingezet op de strategische werf van lokale partnerschappen voor kwetsbare niet-beroepsactieven en werkzoekenden. Hierbij worden de lokale besturen samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSg) en VDAB aangezet om, Vlaanderenbreed, partnerschappen te vormen met diverse dienstverleners die ervaring hebben met het zoeken en begeleiden van de groep van talenten die we vandaag zo hard nodig hebben op onze arbeidsmarkt. Dit onderscheidt zich van wat voorheen werd gedaan, namelijk het rechtstreeks werken met dienstverleners via allerlei kortlopende en zeer uiteenlopende projecten.

Binnen de prioriteit 'levenslang leren' worden intersectorale partnerschappen gevormd met sectororganisaties en hr-dienstverleners, om beter en laagdrempeliger in te spelen op de diverse noden van kmo's rond toekomstgerichte competentieversterking van hun werknemers.

Binnen de prioriteit 'werkbare jobs en inclusieve arbeidsmarkt' bevinden zich dan weer de werven inzake lerende organisatie en inclusief ondernemen. Daarvoor worden samenwerkingsverbanden aangegaan met de sociale partners, hr-dienstverleners en op inclusie gerichte organisaties.

Collega Claes, deze prioriteiten en strategische werven klinken niet enkel mooi, maar worden ook stuk voor stuk vandaag heel concreet voorbereid. Zo worden de lokale partnerschappen bijvoorbeeld voorbereid met het project 'Capacity Building' en de intersectorale partnerschappen met onder andere de competentiechecks en competentieprognoses. Ik ben ervan overtuigd dat we met deze nieuwe strategie echt een verschil kunnen maken op onze Vlaamse arbeidsmarkt.

Deze hervorming heeft, zoals u aangeeft, een aantal consequenties voor de organisaties op het terrein die vandaag al met ESF samenwerken, maar ik zie die gevolgen als iets positiefs. Zo zullen we de eindbegunstigden, in het bijzonder kmo's en hun werknemers, beter kunnen bedienen en bereiken. De samenwerking met ESF zal ook laagdrempeliger worden, met meer focus en minder administratieve belasting, ook al liggen de Europese vereisten op het vlak van rapportering nog altijd aan de hoge kant, wat ons betreft.

Via de voorbereidende projecten die ik zojuist heb aangehaald, proberen we de organisaties maximaal te bereiken en informeren. We plannen, naast het startevent van twee weken geleden, ook provinciale roadshows om al onze promotoren en

dienstverleners de kans te geven te komen luisteren en tijdig mee te stappen in ons nieuw verhaal.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank u, minister, voor het heel uitgebreide antwoord, en om ook toe te lichten waar de focus op zal liggen. Dat zijn dingen die nu al lopen, en die dan ook worden verdergezet, en worden versterkt. Het is duidelijk dat het einde van ESF Vlaanderen niet wil zeggen dat de doelstellingen worden opgeborgen, gelukkig maar. Ik denk bij een naamsverandering vaak dat het een mooi logo is, een nieuwe naam, en dat het daarbij blijft. Het moet duidelijk zijn dat het hier geen oude wijn in nieuwe zakken is. Ik ben ook blij te horen dat er een nieuwe missie is, een nieuwe visie, en dat er daar verder op wordt ingezet. We zullen dat goed moeten opvolgen, en ook moeten nagaan of die missie wordt gerealiseerd. Doelstellingen moeten gehaald worden. Europa wordt in wezen ingeschakeld om die werkzaamheidsgraad op te krikken naar 80 procent, en ook werk te maken van een betere samenleving en arbeidsmarkt.

Afgelopen maandag heeft het Vlaams-Europees verbindingagentschap (VLEVA) een thema-avond georganiseerd in het Vlaams Parlement: 'Vlaanderen in Europa'. Mijn vraag is nu: hoe verhoudt Europa WSE zich tot VLEVA, want VLEVA maakt die brug ook tussen Europa en Vlaanderen, en op welke manier wordt er samengewerkt met VLEVA? Hoe kunnen we beide instellingen versterken?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik noteer uw vraag. Hoe verhoudt Europa WSE zich tot VLEVA? Daar heb ik niet direct zicht op. Dat zal ik moeten nagaan.

De voorzitter: Geen gevolg voor vandaag, maar later ongetwijfeld wel.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nood aan extra werkkrachten in de bouwsector voor de verplichte renovatie van residentiële woningen – 164 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Vanaf 1 januari 2023 start de renovatieverplichting voor residentiële gebouwen, dus voor eengezinswoningen en appartementen. Alle woningen en appartementen die vanaf 2023 zijn aangekocht met label E of F, moeten verplicht gerenoveerd worden naar label D binnen de vijf jaar na aankoop. Het invoeren van het bevroren van de indexering van huurprijzen van bepaalde woongelegenheden heeft daarenboven ook een extra stormloop veroorzaakt op de 'Mijn VerbouwPremie' en de 'Mijn VerbouwLening'. De bouwsector gaf al in september aan dat voor de renovatieverplichting en de Mijn VerbouwPremie en -Lening de komende jaren elk jaar in het beste geval 20.000 nieuwe werkkrachten zouden moeten worden aangetrokken om de vertraging in de bouwsector tegen te gaan.

Uit de vacaturecijfers die het Belgische statistiekbureau Statbel recent publiceerde, blijkt dat er 16.000 vacatures openstaan in de bouwsector, en dat aantal zou zelfs een onderschatting zijn. Tevens wordt de sector geconfronteerd met een groot personeelsverloop. Uit studies blijkt dat elk jaar ongeveer dertien procent van de werknemers in de bouw de sector verlaat, bijvoorbeeld om met pensioen te gaan

of om naar een andere sector over te stappen. Het zijn vaak de ervaren arbeidskrachten die de sector verlaten.

Jobat.be stelde: "In elk geval blijft de bouwsector volgens Bouwunie een aantrekkelijke sector om in te werken. Als werknemer krijg je er werkzekerheid, en opleidingsmogelijkheden", klinkt het. "Bovendien is de bouw meer dan handwerk alleen. De sector werkt met moderne apparatuur zoals drones, robots of andere innovaties."

In de evolutie naar een werkzaamheidsgraad van 80 procent zoals de Vlaamse regering vooropstelt, kan de bouwsector een meer dan degelijke partner zijn. Zelfs al overweegt een op de vijf bouwbedrijven om het met minder mensen te doen door de stijgende energie- en bouwmaterialenprijzen en loonkosten, zijn hier zeker heel wat opportuniteiten te vinden om de werkzaamheidsgraad een forse boost te geven. Aangezien de bouw meestal met voltijdse contracten werkt, is de bouwsector alvast geen vragende partij voor de voorstellen van Open VLD en MR in de federale begrotingsgesprekken om het systeem van flexi-jobs uit te breiden naar de bouwsector. In het kader van uw werkgelegenheidsakkoord 'Iedereen nodig, iedereen mee' pleiten we ervoor om dat in de realiteit om te zetten voor de bouwsector. Het is een mogelijke win-winsituatie op verschillende vlakken: de werkzaamheidsgraad, energiezuinig wonen en duurzaamheid.

Welke mogelijkheden ziet u om aan deze nood aan extra werkkrachten in de bouwsector tegemoet te komen vanuit uw bevoegdheden?

Hebt u al overleg gehad met zowel de bouwsector als VDAB om tegemoet te komen aan deze noden? Indien niet, wanneer denkt u dit te plannen? Is er al overleg geweest? Hebt u een stappenplan ontwikkeld en dergelijke meer?

Kunt u verzekeren dat detachering geen primair kanaal is om personeel naar de bouwsector te leiden?

Waar ziet u raakpunten met het werkgelegenheidsakkoord 'Iedereen nodig, Iedereen mee' om de vacatures in te vullen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Sta me toe hier nog even te bevestigen dat er wel degelijk een heel nauwe samenwerking is met het Europees Sociaal Fonds (ESF) en VLEVA, collega Claes. Dat gebeurt vooral om de contacten met de Europese Commissie sterk te houden.

Collega Malfroot, de krachtlijnen in het werkgelegenheidsakkoord krijgen heel duidelijk de focus 'resultaatgericht', 'doorgedreven', 'versterkt inzetten op' en 'kansen benutten' mee. Dat is exact hoe we die nood – samen – gaan aanpakken. Zo leggen we de focus op wat werkt: partnerschappen met concrete acties, werkpleklerin al dan niet gevolgd door jobcoaching, maar ook meer en toegankelijk online leren. Onder de oppervlakte van duidelijke drempels liggen eveneens opportuniteiten verscholen. Ik geef enkele voorbeelden. Slechts een beperkte 6,5 procent van alle werkzoekenden zonder werk toont interesse in een job in de bouw en velen onder hen weten te weinig over de mogelijkheden in de sector. Ook daar geldt: onbekend is onbemind. De sector dient dus beter in de markt te worden gezet. Hetzelfde cijfer zien we als het gaat om het aandeel vrouwen in de sector. Ook het aantal personen met origine van buiten de EU blijft ondervertegenwoordigd als we dat aandeel plaatsen tegenover de algemene populatie werkzoekenden zonder werk die in bemiddeling zijn bij VDAB en zijn partners.

Een op de drie werkzoekenden met interesse in de sector is al langer dan twee jaar werkzoekend en 16,5 procent heeft een arbeidsbeperking. Een inclusiever tewerkstellingsbeleid, opleiding en begeleiding zijn de weg naar een duurzame tewerkstelling via de vele openstaande vacatures.

Op de vraag of ik al overleg gehad heb met de bouwsector, is het antwoord ja. Samen met de kabinetten-Weyts en -Somers en het kabinet van de minister-president heeft mijn kabinet op 21 september overleg gehad met heel wat stakeholders binnen de bouwsector. Het centrale thema daarbij was de energiecrisis en hoe we die samen doelgericht kunnen aanpakken. VDAB gaf daar een stand van zaken voor de bouwsector.

Vorige week woensdag was ik aanwezig op de raad van bestuur van VDAB, zoals ik al eerder gezegd heb in deze commissie. Mijn bijzondere aandacht ging daarbij uit naar de acties van VDAB met betrekking tot het activeren van niet-beroepsactieven met de duidelijke boodschap en vraag om daarvoor concrete acties te ontwikkelen in functie van die werkzaamheidsgraad van 80 procent.

Komende vrijdag, morgen dus, ondertekenen Constructiv, het sectorfonds voor de bouw, en VDAB het actieplan voor 2024, als addendum bij de kaderovereenkomst die beide partijen al in 2016 hebben ondertekend. Dat actieplan formuleert concrete acties in de samenwerking tussen VDAB en Constructiv. De acties bouwen voort op de gezamenlijke doelstellingen die de beide partijen nastreven. Die zijn deels ingegeven door hun respectievelijke opdrachten, maar ook vanuit de bewuste keuze om samen betere resultaten te bereiken voor onze Vlaamse bouwbedrijven, werkgevers en werknemers, inclusief de nieuwe en kwetsbare werknemers.

Wat de detachering betreft, garandeert het Europees recht het vrij verkeer van diensten, waarbij iedere EU-burger mag werken in elke Europese lidstaat. Het Hof van Justitie heeft in 1994 geoordeeld dat het vrij verkeer van diensten ook een recht is voor buitenlandse onderdanen die over een wettig verblijf beschikken in een lidstaat van de Europese Economische Ruimte (EER). Dat wil zeggen dat zij zich vrij kunnen begeven op de Vlaamse arbeidsmarkt om opdrachten uit te voeren zonder over een toelating tot arbeid te beschikken. Onderzoek door mijn administratie, dat we hier al eerder bespraken, heeft bovendien aangetoond dat detachering een belangrijke bron van arbeid is voor de bouw. Vanwege de enorme krapte in de sector, met name het hoge aantal knelpuntberoepen, draagt detachering er dan ook toe bij dat de sector draaiende blijft. Een detachering die volgens de spelregels correct verloopt, trekt ook economische meerwaarde voor Vlaanderen aan.

Ik denk dat we deze twee pijlers van de Europese Unie, vrij verkeer van diensten én personen, moeten omarmen. Maar ik treed ook hard op tegen misbruiken, waar we het ook al over hebben gehad. Zo heb ik onlangs een 'zero tolerance'-beleid uitgestippeld naar aanleiding van de incidenten op de werf van Borealis. We bespraken dat hier eerder al, dus ik verwijs naar de verslagen van die commissievergadering.

De eerste prioriteit in het actieplan tussen VDAB en Constructiv gaat, zoals gesteld, over gefundeerde en gedragen acties met concrete engagementen, geen grote woorden dus maar daden, en resultaatgericht. De partners streven daarbij ook een sterke lokale verankering na.

De focus op de knelpuntopleidingen in het werkgelegenheidsakkoord komt ook de bouwsector ten goede. Knelpunten op de arbeidsmarkt oplossen, zal namelijk een gerichte inzet van toeleiding en opleiding vragen van zowel de beroepsinactieven en werkzoekenden als werknemers. Dat Constructiv en VDAB daartoe de handen in elkaar slaan is een mooie concretisering van wat we met het akkoord beogen.

Het versterkt inzetten op werkplekleren, door bijvoorbeeld de IBO-maatregel (individuele beroepsopleiding) beter te begeleiden, zowel voor werkgever als voor cursisten, is een gezamenlijke doelstelling in het actieplan en sluit tevens helemaal aan bij datgene waarvoor we ons engageerden in het werkgelegenheidsakkoord.

Dat Constructiv zich daarnaast ook inzet om talent zijn weg te laten vinden naar de sector en streeft naar aantrekkelijke en werkbare jobs gedurende een hele loopbaan, sluit naadloos aan bij onze ambitie om versterkt in te zetten op werkbaar werk.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): De uitdaging is natuurlijk om het aantal beschikbare arbeidskrachten te verhogen. Ik begrijp dat het heel moeilijk is gelet op de krapte. Anderzijds moeten we wel durven stellen dat de bouw een relatief goed-betaalde sector is vergeleken met andere sectoren. Het lijkt me evident dat we mensen naar die sector kunnen toeleiden.

Ik stel me de vraag, minister, of u nog extra campagnes hebt gepland om de bouwsector effectief in de verf te zetten. Zult u extra middelen investeren om die jobs aantrekkelijker te maken, ook op de werkvloer? In theorie lijkt het allemaal mooi dat er wordt geïnvesteerd in IBO's, maar er is een krapte. Als er extra personeel moet worden vrijgemaakt om mensen op te leiden, wat nodig is en goede gevolgen zal hebben, dan kost dat geld. Zorgt de overheid voor een extra tegemoetkoming voor de werkgevers om in die opleidingen te investeren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik verwijs naar het actieplan waarin heel specifiek maatregelen over imagocampagnes zijn opgenomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het nieuwe convenant met de Vlaamse volkssterrenwachten – 83 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, de Vlaamse volkssterrenwachten worden sinds 1999 door Vlaanderen ondersteund als structurele partner in het kader van het wetenschapscommunicatiebeleid. Ze zorgen voor een uitgebreid aanbod van initiatieven op maat van jong en oud: publieksavonden, zomerkampen, lespakketten, workshops rond waarnemingen, de deelname aan Dag van de Wetenschap, cursussen telescoopbouw, lezingen, voordrachten enzovoort. Een heel palmares. Ze worden daarvoor ondersteund door de Vlaamse overheid via een convenant. Het bestaande convenant loopt op het einde van dit jaar af. De evaluatie werd eind 2021 opgestart, en de resultaten en het eindrapport daarvan werden verwacht tegen 30 juni van dit jaar.

Minister, wat waren de resultaten van het eindrapport dat eind juni werd verwacht?

Wanneer mogen we de eindevaluatie van het huidige convenant verwachten? Zijn er tussentijdse resultaten ter beschikking?

Wanneer mogen we de inhoud van het nieuwe convenant verwachten? Wat zijn de aandachtspunten? Wat zijn de ambities?

Zal de digitalisering van de werking van de volkssterrenwachten, onder meer om nog meer mensen te bereiken, onderdeel uitmaken van het nieuwe convenant?

Op welke manier wilt u de volkssterrenwachten van hun onterecht oubollige imago afhelpen binnen het nieuwe convenant?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: De resultaten van het eindrapport waren zeer gunstig. Het belangrijkste is de vaststelling dat de subsidie uit de voorgaande periode zeer

doelmatig werd besteed. De volkssterrenwachten hebben een breed netwerk uitgebouwd, zoals u weet. Met hun kwaliteitsvol aanbod weten zij op een laagdrempelige manier zowel het grote publiek als het onderwijs te bereiken. Het eindrapport zal publiek worden gemaakt samen met de beslissing door de Vlaamse Regering over een nieuwe convenantsperiode. Dat zal nog voor het einde van dit jaar plaatsvinden.

Een aandachtspunt voor de nieuwe convenantsperiode is de samenwerking tussen de volkssterrenwachten onderling en met andere relevante actoren op het terrein van sterrenkunde en ruimtevaart. Het is ook mijn ambitie dat zij een groter bereik kunnen genereren en ruimtevaart en sterrenkunde tot bij elke Vlaming kunnen brengen. Daarvoor zie ik inderdaad ook mogelijkheden tot samenwerking met andere wetenschapscommunicatoren. Meer inzetten op digitalisering zal zeker een aandachtspunt zijn. Dankzij hun digitale aanbod hebben de volkssterrenwachten tijdens de coronacrisis trouwens heel wat nieuwe mensen kunnen bereiken. Dit mag echter niet ten koste gaan van het aanbod aan fysieke activiteiten. Voor heel wat activiteiten staat de digitalisering trouwens in dienst van fysieke activiteiten. Ik geef een voorbeeld: via de digitale nieuwsbrief en via hun websites hebben de volkssterrenwachten de gedeeltelijke zonsverduistering van 25 oktober vlot en ruim onder de aandacht kunnen brengen, maar uiteraard is het fysiek meemaken van zo'n fenomeen een ervaring die we iedereen aanraden.

Wat het afhelpen van het oubollige karakter betreft, ik wil toch eerst en vooral hulde brengen aan alle vrijwilligers die zich belangeloos inzetten om de werking van de volkssterrenwachten mogelijk te maken. Ik denk dat dat wel gepast is naar aanleiding van uw vraag. Verder inzetten op digitalisering en samenwerking met andere wetenschapscommunicatoren zou ertoe moeten leiden dat de volkssterrenwachten een groter en diverser bereik kunnen genereren. Ook wat infrastructuur betreft, bekijk ik binnen het kader van de lopende convenantsonderhandelingen alle mogelijkheden daartoe.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, dank u voor uw antwoord.

Zoals ik zei, dat oubollige is onterecht. Die hulde voor onze volkssterrenwachten en hetgeen zij allemaal doen, is meer dan op zijn plaats. Ze spreken vaak tot de verbeelding, en ik denk dat het goed is dat in dat nieuwe convenant ook een aantal accenten kunnen worden gelegd, richting meer digitalisering, richting een nog groter publiek bereiken. Ik ben dan ook tevreden met de basisprincipes die u nu aanstipt: ze moeten meer samenwerken met relevante actoren op het terrein. Uw voorganger wat deze bevoegdheden betreft, minister Crevits, zei dat ze ook dacht aan een nieuwe naamgeving voor de volkssterrenwachten. Ook dat zou een mogelijk scenario kunnen zijn waarmee ze toch ook wel een nieuw publiek, een jong publiek kunnen blijven aanspreken, natuurlijk met de vele vrijwilligers die actief zijn in die volkssterrenwachten, maar zeker ook met een digitaal kanaal. Minister, is er dus al zicht op of er een nieuwe naam komt voor de volkssterrenwachten?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk dat meer digitalisering en bereik er zeker deel van zullen uitmaken, net als het moeten versterken van de samenwerking. Ik ben principieel zeker niet tegen een nieuwe naamgeving. Ik wil dat met hen eens bespreken tijdens de onderhandelingen. Dat is dus zeker iets wat onder de aandacht kan worden gebracht. Dat is bij dezen dan ook gedaan door u. In Limburg, in Genk noemen ze dat bijvoorbeeld Cosmodrome, een mooie naam. Ik denk dus dat dat zeker iets is wat in de verdere besprekingen kan worden meegenomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de lancering van Flanders Technology & Innovation – 152 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, met Flanders Technology & Innovation (FTI) wil Vlaanderen zich tonen als hét technologielaboratorium van de wereld en als regio die de grote maatschappelijke uitdagingen aanpakt. Samen met minister-president Jambon bent u de trekker van dit project. Bij de lancering zei minister-president Jambon over het project: "We hebben gekozen voor een nieuw beeld, dat het hoofd van de Vlaming voorstelt die deel uitmaakt van een warme samenleving. Het beeld van het hoofd is onlosmakelijk verbonden met de slogan 'Welkom in de Doekomst', want vandaag is de vraag vooral hoe we met technologie het leven van mensen kunnen verbeteren."

Het doel is om innovatieprojecten te realiseren in vijf domeinen: energie en klimaat; gezondheid en voeding; levenslang leren; data; media en entertainment. Vlaanderen is Europees top op het vlak van technologie en innovatie. We spenderen meer dan 3,6 procent van ons bbp, ongeveer 10 miljard euro, aan onderzoek en innovatie, en we mogen daar ook trots op zijn.

Minister, op welke manier zult u de zogenaamde 'living labs', waar die thema's worden uitgewerkt, verder vormgeven binnen uw domeinen?

Op welke manier zult u burgers, economische actoren, kenniscentra, universiteiten en de overheden betrekken bij de voorbereiding van en de deelname aan die labs?

Het eerste thematische symposium zou al in december worden georganiseerd, rond het klimaatvraagstuk. Wat is de planning voor de andere thematische symposia?

Wat zijn voor u de belangrijkste doelstellingen van FTI?

Hoe zult u de tussentijdse resultaten van FTI monitoren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega De Roo, dank u wel voor die interessante vraag. We hebben vorige week inderdaad FTI gelanceerd, samen met de collega's van de Vlaamse Regering. Dat is toch wel een heel belangrijk project voor Vlaanderen, voor bedrijven, organisaties, maar ook voor onze jongeren, in functie van de toekomst. Zoals u immers terecht zegt, zal innovatie altijd een heel belangrijke basis zijn voor de antwoorden die we zoeken op de grote uitdagingen van vandaag en morgen. Het is dus belangrijk dat we daar in de Vlaamse Regering collegiaal, schouder aan schouder, werk van maken. Ik ga dat graag trekken, samen met de minister-president.

De finaliteit van die herlancering is het creëren van een positieve collectieve mindset rond technologie en innovatie bij de brede bevolking, meer bepaald rond innovatie met een maatschappelijk doel, dus niet als doel op zich, maar als middel om tot een nog betere wereld te komen: mensen en kennis verbinden om innovaties te stimuleren die bijvoorbeeld onze industrie kunnen verduurzamen en competitiever maken of het welzijn van onze burgers en samenleving kunnen versterken. In die zin is het ook logisch dat ik dat onder leiding van of samen met de minister-president doe. Vlaanderen neemt in de razendsnel veranderende wereld nu al een innovatieve voortrekkersrol op zich. U verwijst terecht naar onze positie op het vlak van onderzoek en ontwikkeling, met 3,6 procent van het bbp. Dat gaat naar

10 miljard euro. Daarmee zijn wij absoluut koploper in Europa. We behoren tot de beste leerlingen van de Europese klas, en daar mogen we inderdaad best fier op zijn. Dat wil echter dus ook zeggen dat je die koers moet kunnen aanhouden.

Qua voortrekkersrol verwijs ik bijvoorbeeld naar innovaties in onze landbouw. Die zal dus ook circulair, duurzamer moeten worden. Vandaag is die al een van de meest duurzame ter wereld, maar hij zal verder moeten verduurzamen. Ik denk bijvoorbeeld ook aan de biogebaseerde bio-economie, u welbekend. Wij hebben unieke pilootinfrastructuur bij de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Biomassarestafval wordt als grondstof gebruikt om nieuwe producten te maken, zodat we dus minder afhankelijk worden van fossiele brandstoffen. Er zijn zeer veel voorbeelden in Vlaanderen op dat vlak. Bij de bevolking is die Vlaamse kennis en expertise, die ook internationaal wordt geroemd, echter nog niet altijd even bekend.

Daarom wil deze Vlaamse Regering met FTI, waarbij ik dus graag mee het voortouw neem, de volgende twee doelstellingen realiseren. Ten eerste, de Vlaming informeren over en betrekken bij de kennis en expertise die vandaag aanwezig is in Vlaanderen, om op die manier ook jongeren te enthousiasmeren voor onderzoek, wetenschap en technologie. De oplossingen van morgen moeten immers van hen komen, zoals gezegd. Ten tweede, samenwerkingen stimuleren tussen bedrijven en kennisinstellingen om het Vlaams innovatief ecosysteem verder te versterken. Dat is ook een heel belangrijke doelstelling, want daarmee kunnen we dus duurzame, innovatieve, digitale en technologische oplossingen ontwikkelen, die we dan ook heel fier vanuit Vlaanderen naar de rest van de wereld mogen exporteren.

Dan waren er uw vragen met betrekking tot de living labs. Naast de technologie-festivals en ook de bekende beurzen van weleer, die er ook zeker zullen zijn in Vlaanderen, in elke provincie, vind ik het heel belangrijk om ook in te zetten op die living labs, een heel belangrijk instrument om concreet vorm te geven aan FTI. We zullen die in diverse regio's organiseren, met verschillende trajecten rond de reële maatschappelijke uitdagingen die dicht bij de leefwereld van onze burgers staan. Er is al naar verwezen: het gaat inderdaad over healthtech, gezondheidszorg, datatech, alles rond energie en de energietransitie, entertainmenttechnologie en het luik van omscholing, bijscholen, levenslang leren.

In zo'n living lab is het de bedoeling dat burgers echt leren wat er leeft binnen onze kennisinstellingen, om hen te inspireren. Aan kennisinstellingen zal dus worden gevraagd de deuren letterlijk en figuurlijk open te gooien om een inkijk te geven in al hun innovaties die belangrijk zijn voor het leven van morgen.

Die living labs worden uitgerold vanaf het voorjaar van volgend jaar. Het resultaat daarvan wordt gepresenteerd op de technologiebeurzen en maakt zo de missie, de thema's en de relevantie van die beurzen ook tastbaar voor elke burger. De living labs komen tot stand onder begeleiding van De Grote Verbouwing, getrokken door Architecture Workroom Brussels en in samenwerking met VITO.

Momenteel liggen de grote lijnen vast voor de organisatie van de living labs en FTI. Er wordt nu in verder overleg voorzien, ook tussen ons kabinet en dat van de minister-president Jambon en van de andere leden van de regering om de concrete inhoudelijke invulling vorm te geven en te finaliseren. Zo zal er natuurlijk een heel nauwe samenwerking zijn met het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en met ons Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI). Het spreekt voor zich dat zij de nodige inhoudelijke invulling zullen geven. Zij kennen immers onze bedrijven, onderzoeksgroepen, en onze vele, zeer sterke kennisinstellingen, zoals het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB), VITO, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) of Flanders Make het best, om te laten zien welke duurzame of zorgzame innovaties en oplossingen we hier in Vlaanderen ontwikkelen, die de burgers kunnen aanspreken en verder inspireren.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, ik vond het een zeer inspirerend antwoord, dat zeker en vast. FTI zal een heel groot project zijn, waaraan heel de Vlaamse Regering zal moeten samenwerken. Het feit dat die lancering er is, is een zeer goede zaak voor alles wat met technologie en innovatie te maken heeft, en ik denk dat dat ook op uw beleidsdomeinen een heel positieve invloed zal hebben.

U hebt in uw antwoord – en daarom vond ik het ook inspirerend – echter ook verwezen naar hetgeen we hier in Vlaanderen al hebben. Daar mogen we fier op zijn. We zijn met deze commissie naar Wenen en naar Zürich geweest. We hebben daar alles geleerd over ovaalboren. We hebben daar geleerd over materialenkunde. We hebben daar geleerd over bedrijven die bezig zijn met chiptechnologie, maar allemaal verwijzen die keer op keer ook naar Vlaanderen als regio die, bijvoorbeeld met het Interuniversitair Micro-elektronicacentrum (imec), gigantisch ver staat op het vlak van chips, een wereldspeler met wereldwijde faam is. Zeker op het vlak van biotech, medtech en healthtech zijn we ook wereldtop, en dat mogen we ook meer zeggen. Ik denk dus dat FTI ook daadwerkelijk kansen zal geven in het kader van wetenschapscommunicatie, en vooral ook om jongeren aan te trekken richting dat soort richtingen. U hebt dat ook vernoemd in uw antwoord, dus ik vind dat zeer goed.

Wat ook goed past binnen uw beleidsdomein, denk ik, is dat we kunnen werken in de 'quadruple helix', waarbij zowel de kennisinstellingen als de bedrijven erbij zijn, maar er ook een cocreatief proces kan worden afgelegd samen met burgers die oplossingen vragen voor problemen of uitdagingen die de toekomst met zich meebrengt.

Ik ben dus vol goede hoop op een gunstig proces wat FTI betreft.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik vind dat een bijzonder positief slotwoord van de collega. Ik heb geen vraag meer ontwaard.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.